

ЗЛАТИБОРСКЕ ВЕСТИ

БРОЈ 40 ■ јул, 2018. године ■ БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

ТЕМА БРОЈА: ЗЛАТИБОРСКОМ ТУРИЗМУ 125 ГОДИНА

Стално се повећава буџет, број туриста и инвеститора

Стране 2 до 7

НАШ ИНТЕРВЈУ:
АЛЕКСАНДРА
СПАСЕНИЋ,
ОДБОЈКАШИЦА

Уз одбојку
од Чајетине
до трофеја
Купа Србије

Страна 29

ПРЕДСТАВЉАМО
ХОТЕЛЕ ЗЛАТИБОРА

Идилчан одмор
у хотелу „Идила”

Стране 8 и 9

ПОЗНАТИ О ЗЛАТИБОРУ

**Вања Грбић:
На Златибору
деца не скидају
осмех с лица**

Страна 17

 Златибор
www.zlatibor.org.rs

Turistička organizacija Zlatibor

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗЛАТИБОРСКИ ЕКО АГРАР ЧАЈЕТИНА

 **МЛЕКАРА
НАША ЗЛАТКА**

**Дино парк
Златибор
прославио први
рођендан**

Страна 12

Година је у којој обележавамо значајан јубилеј – 125 година организованог туризма на Златибору. Подсећамо се наше дуге туристичке традиције коју носи и која је Златибор данас најпосећенија планина Србије, а оштина

Чајетина једна од најразвијенијих. Некад давно код Краљеве воде је зајачео златиборски туризам, у данашње време у овај водећи центар долазе људи с разних страна света: да се одморе и проведу, забаве и уживају, виде и буду

виђени, да улажу и траже... Што ову једину јубилеја обележава у оштини Чајетина и на туристичком Златибору ишли смо за „Златиборске вести“ члене људе ове локалне самоуправе и нашеј успешности туризма.

Стално се повећава буџет, број туриста и инвеститора

„Осамдесет одсто новца из општинске касе одвајамо за инвестиције. Од узетих 7,6 милиона евра кредита за гондолу већ смо вратили скоро четири милиона, данас бисмо могли одједном да исплатимо тај кредит”, каже председник општине Милан Стаматовић

У 125. години златиборског туризма председник општине Чајетина Милан Стаматовић по важности издава рекордни општински буџет, од кога се највећи део одваја за изузетно значајне развојне инвестиције. Буџет општине Чајетине достигао је износ од 2 милијарде и 235 милиона динара и највећи је у историји ове локалне самоуправе, а по глави становника један од највећих у Србији.

– Осамдесет одсто новца из општинске касе одвајамо за инвестиције, а свега седам одсто за плате запослених. Чајетина нема дугова и на буџетском рачуну има око 250 милиона динара, који се улажу у капиталне пројекте, попут панорамске гондоле, постројења за пречишћавање отпадних вода, куповину спортске хале „Ваи Таи“, комуналне и еколошке пројекте који су у току – наводи Стаматовић и наводи:

– Одговорним односом према грађанима, локалној самоуправи и инвеститорима, стварањем повољног амбијента за улагања стварамо услове за подстицајни и равномерни развој Чајетине. Стално се повећава буџет, број туриста и инвеститора, али и становника, смањујемо број незапослених и сви параметри за вредновање успешности локалне самоупра-

„*Одговорним односом према грађанима, локалној самоуправи и инвеститорима, стварањем повољног амбијента за улагања стварамо услове за подстицајни и равномерни развој Чајетине*”

ве указују на то да је Чајетина веома успешна локална самоуправа. Због свега тога бележимо повећање буџета.

На питање које су то најважније инвестиције које би требало да буду до краја године завршене, председник општине одговара:

– По сваку цену завршићемо гондолу коју, без подршке државе, сами финансирамо са 13 милиона евра. Урадили смо све што је до нас и немамо више стрпљења, а ни пара да чекамо да се смилује Министарство грађевинарства, које нам прави огромну штету. А ми смо обезбедили новац у овој години за завршетак тог значајног пројекта. У првој половини 2019. требало је да буде завршено постројење за пречишћавање отпадних вода на Златибору, за које смо до Владе Словеније добили донацију од 1,5 милиона, док смо три милиона евра обезбедили из општинског буџета. Због временских неприлика и киша извођачи радова су каснили, али надам се да ће се радови убрзати. Нажалост, ни за тај пројекат нисмо добили новац од наше владе, већ нас је подржала Влада Словеније. Велика инвестиција је куповина спортске хале „Ваи Таи“ на Златибору и чекамо да се у геодетској управи реши проблем ранијих хипотека. Надам се да ће то бити за-

вршено до краја ове године и да ће општина Чајетина и формално постати власник хале, која нам је неопходна за развој спортског туризма.

Годинама смо развијали Чајетину

Милан Стаматовић издваја и путне, водоводне и друге инфраструктурне подухвате у које локална самоуправа улаже велика средства:

– Са око 100 милиона динара завршићемо асфалтирање преосталих саобраћајница на територији целе општине и бићемо једини у Србији који ће имати све асфалтиране и уређене саобраћајнице. У току је реконструкција и изградња водоводне мреже, до краја ове године изградићемо резервоар на Златибору. Он ће служити као резерва за водоснабдевање Златибора и Чајетине и омогућиће поуздано и стабилно водоснабдевање. До краја године биће стављена у функцију и локација за нову аутобуску станицу у близини кружног тока на улазу у Златибор. Инвеститор који је купио локацију, на којој се налази садашња и привремена аутобуска станица у центру Златибора, наменио је неколико перона на тој локацији за прихват путника. То значи да ћемо имати две станице: једну мању у центру и другу већу код кружног тока и магистрале.

О садашњој градњи на Златибору, приходима од продаје земљишта и заинтересованим инвеститорима председник ово истиче:

– Ми то радимо транспарентно и у складу са законом, планском документацијом, стратегијама развоја и знамо да управљамо приходима

– Представници СНС организовали су протест оптуживши нас да смо део парцеле на којој се налази споменик погинулима у Другом светском рату, на Шуматном брду, ставили под хипотеку због кредита за гондолу, што није тачно. Какав је однос општине Чајетине према овом споменику говори то што смо учествовали у изградњи пасареле према том спомен-обележју и цео комплекс који је био запуштен уредили и заштитили. А какав је немар државе према сопственој имовини илуструју штале које се налазе на подручју кад се крене према Водицама, које су урушене. Ти објекти су огледало државе и питамо се какав би био однос такве власти када би „ставила шапу“ на Златибор – каже председник општине Чајетина.

и да их дугорочно користимо. Земљиште које је нашим плановима предвиђено за продају нудимо на лицитацијама како је то предвиђено законом. Постоји и оно грађевинско земљиште које су противправно користили власници суседних парцела, а које сада рационално користимо. Припајамо га основним парцелама или инвеститорима, који уредно плаћају своје обавезе општини. Годинама смо развијали Чајетину корак по корак и улагали у пројекте који су доносили приходе. Ако улажете у инфраструктуру, ако сте истински сервис грађана и створите

повољан амбијент за улагање, инвеститори то препознају и због тога улажу свој новац.

Повећава се буџет

Кад је реч о улагањима и банкарском кредиту за гондолу, Стаматовић каже је општина Чајетина од узетих 7,6 милиона евра кредита за гондолу већ вратила скоро четири милиона евра.

– Данас бисмо могли одједном да исплатимо тај кредит, али зашто бисмо то радили кад имамо повољне камате и кад тај новац можемо да употребимо рационалније. Злонамерне и неистините информације о

задужености општине Чајетина пласирају се са државног нивоа. Из Министарства финансија кажу да смо најзадуженија локална самоуправа, али не кажу и то да је наш буџет највећи по глави становника у Србији. И други параметри иду нам у прилог, јер свега седам одсто буџета се одваја за плате запослених, а 80 одсто за инвестиције. Имамо најмању стопу незапослености и највећи пораст запослености у ужичком региону, повећава се буџет, али се повећава број становника и новорођене деце – закључује председник општине Чајетина. **Н. К. - З. В.**

Протест због „Парка природе Златибор“ у септембру

Протест због неуставног и незаконитог проглашења и проширења Парка природе „Златибор“, који је био најављен за 2. јул испред Владе Србије, само је одложен, објашњава Стаматовић:

– Ако се државна власт не уразуми и не повуче те одлуке, протест ће бити крајем септембра. Апсурдно је њихово

објашњење да желе да заштите Златибор, јер су у тим решењима навели да се од укупно 647 квадратних километара 520 налази под шумом и ниским растињем, а да је под објектима свега 1,6 одсто укупне територије Чајетине, која укључује и Златибор. То значи да је тачно да је Златибор „преизграђен“. Не-

веровано је да наводе такве разлоге за заштиту, као да они више воле Златибор од Златибораца. С друге стране, просечна густина насељености у Србији је 125 становника по квадратном километру, а у Чајетини само 22 становника, што значи да је огромна територија Чајетине ненасељена.

Улагања у наставак уређења и развоја Златибора

„У близини зграде Туристичке организације и хотела „Олимп“ планирана је изградња теретане на отвореном, скејт парка, постављање љуљашки, клацкалица, вртешки и тобогана. Уређује се и стаза поред језера, на којој ће бити постављена расвета, а на самом језеру биће фонтана, која ће бити нова атракција”, најављује Арсен Ђурић

На 125. годишњицу туризма на Златибору често се у јавности истичу оновремени туристички успеси најпосећеније планине Србије: рекордна посета, све више страних гостију, хотелски објекти с врхунским смештајем и услугама, најпознатији извођачи у културно-забавним програмима... Значајан допринос таквом туристичком успону даје Арсен Ђурић, сада са места заменика председника општине Чајетина, а пре тога дужи низ година као директор Туристичке организације Златибор. Он сматра да је континуитет улагања у инфраструктурне пројекте златиборског туризма, како у капиталне подухвате тако и у комуналну, туристичку и спортску инфраструктуру, кључни у оствареним резултатима.

– Општина Чајетина је обезбедила новац за три капитална пројекта: завршетак панорамске гондоле, изградњу постројења за прераду отпадних вода на

Обудојевици, а ускоро би требало да се формализује и куповина спортско-туристичког центра „Ваи Таи“ на Златибору, о чему је раније потписан предуговор. У току су и радови којима ће се проширити капацитети спортске дворане у Чајетини, надам се до ће до краја година она бити у функцији. То ће омогућити боље услове за наше спортске екипе, али и за привлачење домаћих спортиста на припреме и организовање озбиљних спортских такмичења, јер имамо довољно смештајних капацитета – објашњава Ђурић.

Кад је реч о улагањима у наставак уређења и развоја најпосећеније планине Србије, он наводи да ће, због интензивне градње и ширења туристичког центра, бити изграђен велики резервоар на Златибору, који ће омогућити поуздано водоснабдевање и Златибора и Чајетине.

– Поред уређења Златибора и наставак изградње пешачких и бициклистичких стаза на самом Златибору,

Културни центар на Златибору се отвара најесен

Арсен Ђурић напомиње да су у потпуности завршени грађевински радови на изградњи зграде Културног центра на Златибору, која ће имати око 2.000 квадрата: – Од Министарства трговине, туризма и телекомуникација касни исплата одређених средстава, због чега мало касне и радови на унутрашњем опремању објекта. Међутим, општина Чајетина је ребалансом буџета обезбедила средства и радови су у току. Очекујем да ће највећи део унутрашњег уређења бити завршен до јесени и да ће објекат бити отворен пре зимске сезоне, тако да ће радити сала за биоскопске пројекције и позоришне представе, галерија, библиотека и остали простори.

Будући изглед постројења за прераду отпадних вода на Обудојевици

реализујемо и пројекте у селским месним заједницама. Уређен је паркинг у Гостиљу ка водопаду, асфалтиран је пут до места на коме је Прераст, природни камени мост у Доброселици који је као новина увршћен у туристичку понуду Златибора – каже Арсен Ђурић и додаје да је у плану наставак асфалтирања пута ка манастиру Увац и дела пута ка манастиру Дубрава, чиме ће свим посетиоцима бити олакшан приступ тим местима.

На Златибору у близини зграде Туристичке организације и хотела „Олимп“, како додаје, планирана је изградња теретане на отвореном, скејт парка, постављање љуљашки,

Општина Чајећина је обезбедила новац за четири кључна пројекта: завршетак панорамске тунголе, изградњу постројења за прераду отпадних вода на Обудојевици, а ускоро би требало да се формализује и кључна спортиско-туристичког центра „Ваи Таи“ на Златибору, о чему је раније потписан преговор

кљачкалица, вртешки и тобогана. Уређује се и стаза поред језера, на којој ће бити постављена расвета, а на самом језеру биће фонтана, која ће бити нова атракција.

– На Златибору је у току изградња улица и са друге стране магистрале. Поред насеља „Јелена Анжујска“ наставља се изградња улица са пешачким и бицикличес-

тичким стазама. Комплетна инфраструктура гради се ка насељу Гајеви, попут водоводне мреже, уличне расвете и приступних путева и саобраћајница, али и бициклических и пешачких стаза. Оне ће водити скоро до споменика и тиме ћемо повезати постојеће пешачке и бициклическе стазе. Обнављамо и реконструирамо парковске површине, санирамо трим-стазу на Караули и друге просторе, тако да Златибор сваке године добија нове садржаје и не чуди што задржава лидерску позицију у туризму Србије – поручује заменик председника општине Чајећина.

Н. К. – З. В.

Најбољи дани дуге и вредне туристичке историје

„Златибор бележи рекорде и у броју гостију и остварених ноћења, добија најмодерније хотеле и садржаје, представља се свуда по свету, прима све више страних туриста. Јубилеј сматрамо верним доказом трајања и постојаности, поузданим знаком да је Златибор заслужено на српском туристичком врху”, каже Владимир Живановић

Владимир
Живановић

Директор Туристичке организације Златибор Владимир Живановић поводом 125. годишњице организованог туризма на Златибору каже да се тај важан јубилеј овде дочекује с поносом и задовољством. Поред осталог и зато што је недавно Златибор и званично проглашен за најпосећенију домаћу дестинацију.

– На тако дугу историју овом годишњицом се подсећамо у време кад овај туристички центар доживљава своје најбоље дане: бележи рекорде и у броју гостију и остварених ноћења, добија најмодерније хотеле и садржаје, представља се свуда по свету, прима све више страних туриста. Јубилеј сматрамо верним доказом трајања и постојаности, поузданим знаком да је Златибор заслужено на српском туристичком врху. Почети организованог ту-

ризма на Златибору везују се за 20. август 1893. године. То је дан најважнијег догађаја тог времена, како и данас сведочи натпис уклесан на чесми крај језера. Тада је на Златибор дошао млади краљ Србије Александар Обреновић и подржао намеру златиборских домаћина, упознатих са благодетима планине на којој дува лековита „ружа ветрова”, да овде оснују ваздушну бању. Зато су на месту где је краљ ручао озидали чесму, по којој су касније цело насеље назвали Краљевом Во-

дом. Стигли су потом и први туристи, а пошто је 1908. на опоравку на Златибору боравио и владар из друге династије, краљ Петар Први Карађорђевић, никли су овде први већи смештајни објекти: хотел „Краљева вода” и вила „Чигота”, као и прва пекара.

Каснија историја туризма је мање-више позната: Златибор се градио и развијао, комфор у смештајним објектима се стално поправљао. Овај миленијум донео је планини модерније садржаје, статус једног од највећих центара

који бројем туриста и ноћења прстиже многе бање и достиже приморска туристичка места. Здравствено-лечилишни, транзитни, спортско-рекреативни, манифестациони туризам, конгресни скупови, туризам на селу постају обележја одмора на „златној планини”.

Све више странаца открива лепоте Златибора

– Данас је Златибор планина на којој у туристичким „шпицевима” борави и 30.000 посетилаца дневно. Током године привуче преко 250.000 туриста који остваре више од милион ноћења. Домаћи гости и даље су верни Златибору, а све више странаца откривају лепоте ове планине. Сада је овде мноштво вила и одличних хотела, ресторана, летњих купалишта, разноврсних садржаја. А да се ова дестинација развија у правом смеру сведочи и недавно отварање „Гранд хотела Торник” првог са пет звездица, једног од најлуксузнијих у земљи. Такви хотели су веома значајни за Златибор, јер се стимулише тржишна утакмица и мотивишу хотелијери и угоститељи да стално побољшавају квалитет својих услуга. То је Златибору потребно, с обзиром да покушавамо да проширимо тржиште и на богате европске земље. Већ је, подсећам, последњих година отворено неколико мањих хотела, а модернизовани су постојећи. Ту је и савремено уређени ауто-камп, који походе многи кампери из света – наводи Живановић.

По његовим речима, Туристичка организација Зла-

„Данас је Златибор планина на којој у туристичким „шпицевима” борави и 30.000 посетилаца дневно. Током године привуче преко 250.000 туриста који остваре више од милион ноћења”

тибор све више напора улаже у промоције златиборске понуде у свету и код нас, организовање врхунских манифестација и едукација, запажене медијске и друге наступе. То даје резултате: из држава бивше Југославије, Русије, Немачке, Чешке, Румуније, Холандије, па и Израела, Кине, Индије и других на Златибор долази већи број гостију него раније.

– У складу с тим, угостили смо и велики број иностраних и домаћих медија. „Гардијан“ је писао о Златибору

Академија, филм, трпеза поводом јубилеја

Златиборских 125 година туризма биће овде током августа пригодно обележено. По речима директора Живановића, поред тога што ће јубилеј бити истакнут кроз садржаје „Златиборског културног лета“, главно дешавање је свечана академија, на којој ће се приказати кратки филм о развоју Златибора и бити награђени најзаслужнији за тај развој. А уколико временске прилике дозволе, на Краљевом тргу биће постављена трпеза са 125 златиборских јела.

што је допринело већој посећености, екипе телевизија CNN и SKY били су наши гости и снимили дивне репорта-

же о „златној планини“. Долазили су и новинари из Кине, водећа национална телевизија те земље емитовала је у

ударном термину прилог о Златибору. Користимо и нове технологије, разне комуникацијске канале и друштвене мреже, али идемо и у сусрет туристима тако што учествујемо на сајмовима и организујемо представљања у градовима региона одакле нам долази највише гостију.

Златибор се развија у добром правцу

Златибор се, дакле, развија у добром правцу: и по квалитету понуде, туристичких и других атракција, богатству садржаја, одличној гастрономској понуди, добрим условима за здравствени, спортски, конгресни туризам.

– Све су ово резултати који обавезују нас у Туристичкој организацији Златибор и локалној самоуправи да радимо још боље како би такав тренд раста задржали. Ми са оптимизмом улазимо у време пред нама. А кад ускоро заживи златиборска гондола од туристичког центра планине до Торника, то ће нашем туризму udahнути нову снагу, учинити га још атрактивнијим и покренути ка неслученим дометима – уверен је директор ТО Златибор.

3. В.

Идилан одмор у хотелу „Идила”

Директор „Идиле” Жељко Мартиновић посебно истиче одличну сарадњу са осталим хотелима, Туристичком организацијом Златибор и општином Чајетина, што им даје ветар у леђа за успешно и здраво пословање

Златиборски хотел & спа „Идила” послује од 2011. године и за то време је успео да изгради и одржи препознатљив и оригиналан имиџ особеног, изузетно лепог туристичког објекта високе категорије. „Идилан одмор у „Идили”, „Луксузни рај на Златибору 365 дана годишње” и слични слогани посвећени су, сасвим основано, овом популарном хотелу.

Реч је о модерном хотелском здању, категорисаном са четири звезде. Простире на површини од 1.800

**Жељко
Мартиновић**

метара квадратних, распоређених на једну сутеренску и четири надземне етаже, повезане панорамским лифтом. Смештајни капацитети се састоје од 18 смештајних јединица од чега је 10 двокреветних соба, три студија са француским лежајем и пет луксузних апартмана са одвојеним спаваћим собама. Максимални капацитет је 42 особе, све смештајне јединице су опремљене по високим стандардима.

„Идила” се налази на одличној локацији, на само пар минута хода од ауто-

Кафе-бар

Ресторан

буске станице, Тржног центра и Краљевог трга на Златибору. Изолован је од буке, тако да је гостима загарантован миран одмор. Отворен је током целе године, нуди потпун мир и релаксацију.

Своје госте хотел је очарао модерним ентеријером и највишим нивоом услуге и садржаја, из којих се посебно истиче „Спа центар“. У њему се налази базен са ђакузи кадом (температура воде је од 29 до 30 степени), сауна, парно купатило, теретана, као и простор за масажу, што представља јединствену оазу мира и удобности намењену за опуштање духа и тела.

Гостима „Идиле“ на располагању је ресторан са веома разноврсном гастрономском понудом, где је подједнако заступљена национална кухиња и златиборски специјалитети који се служе по принципу шведског стола. Постоји и „а ла карт“ ресторан, као и аперитив бар са разноврсном понудом безалкохолних и алкохолних

пића, као и импозантном винском картом.

Тежећи ка константном побољшању понуде и квалитета услуге, од прошле године овде су у функцији и две простране терасе, на којима гости проводе веома пријат-

Један од апартмана

не тренутке. Једна је отворена и окружена четинарима, где гости испијајући јутарњу кафу уживајући у цвркут птица, а друга је затворена, модерно опремљена са погледом на зелену површину.

За стабилно и напредно пословање заслужни су запослени који годинама раде у овом хотелу, чија је љубазност и професионалност на високом нивоу. Оспособљени да препознају и испуне жеље сваког новог госта, они памте

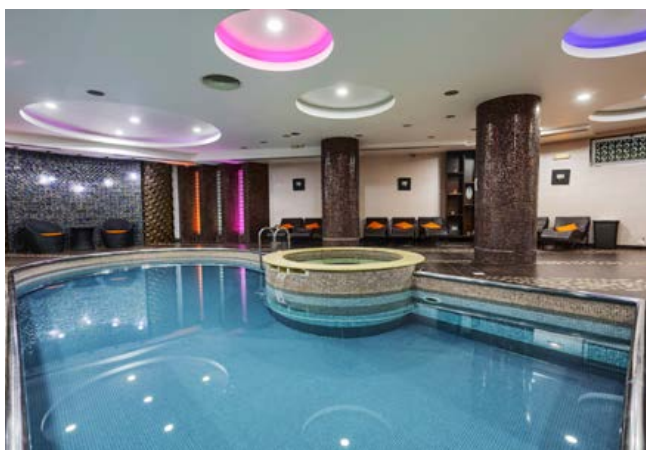
њихове навике, што је један од разлога да им се посетиоци изнова враћају. Структура гостију је веома разноврсна. Долазе из свих делова Србије, највише из Београда, Новог Сада, Крагујевца... Велики број гостију долази из

Црне Горе и БиХ, а значајан број ноћења остварују и посетиоци из европских држава.

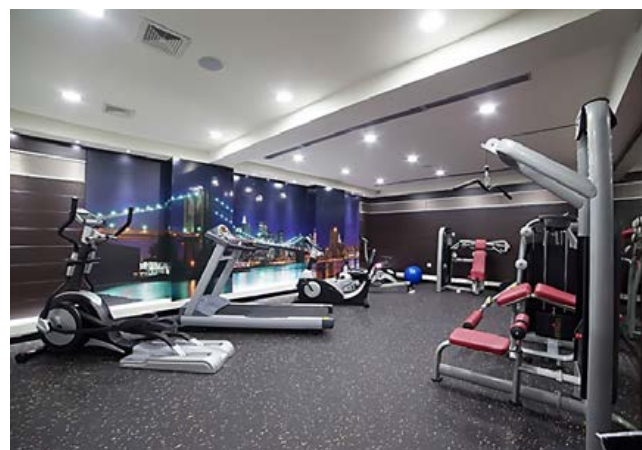
„Пословање хотела је задовољавајуће. Очекујемо у наредном периоду још већу посећеност домаћих и страних туриста, нарочито уколико се реализују капиталне инвестиције као што су ауто-пут, аеродром и гондола. То су пројекти који су од великог значаја не само за Златибор, него и за читаву Србију», каже директор хотела Жељко Мартиновић, посебно истичући одличну сарадњу са осталим хотелима, Туристичком организацијом Златибор и општином Чајетина, што им даје ветар у леђа за успешно и здраво пословање.

С обзиром на велику конкуренцију, један од циљева хотела „Идила“ је останак на високој позицији и добром гласу, постављање највиших стандарда квалитета услуга, задржавање угледа који има код гостију, партнера, конкуренције и шире заједнице.

Драгана Росић

Спа центар

Теретана

Коме припада земљиште преко којег иде траса гондоле

Бојана Божанић каже да је поднет захтев министарству за четврту фазу градње, односно за постављање стубова од почетне станице на Обудојевици до међустанице код Рибничког језера, а очекује да би ти радови требало да се наставе овога лета

Радови на златиборској „Голд гондоли“ ефикасно се обављају, без икаквих проблема и чекања чим се добију дозволе из надлежног министарства. То се могло видети и код градње последње станице на Торнику, као и код почетне у центру Златибора. Али гондоли с државом и даље није лако: стално је коче замршене административне процедуре и нерешени имовински односи на земљишту где је власник држава.

Упркос свему, како објашњава Бојана Божанић, директорка ЈП „Голд гондола Златибор“, грађевински радови на гондоли би требало да буду завршени до краја ове године, а прве путнике најдужа панорамска жичара превозиће до године.

„Као што је то у Србији уобичајено, изградњу коче административни и бирократски проблеми, нерешени имовински односи са државом и неажурне земљишне књиге. Мислили смо да ће све то ићи много лакше и брже, јер највећи део трасе будуће гондоле иде преко земљишта чији је власник држава, а које користи приватизовани ПК „Златибор“. Статус земљишта на Златибору, и поред законске обавезе, није решен. Практично

Бојана Божанић

се не зна коме оно припада, без обзира на то што је Влада Србије пре неколико година прогласила јавни интерес над њим и што нам је решењем Министарства финансија омогућено да уђемо у посед. У току су спорови између

државе и тог комбината, са којима општина Чајетина нема никакве везе и због тога све то тако дуго траје“, објашњава Бојана.

Имовински односи су, по њеним речима, раније решени са власницима приватног

земљишта, али остаје да држава реши проблем статуса шест или седам парцела које још увек нису уписане у катастар непокретности, због замршених и дугих административних процедура.

„И поред мноштва ранијих проблема, успоставили смо добру сарадњу са Министарством грађевинарства. Иако наведени проблеми не зависе од министарства, оно ипак може да нам помогне у комуникацији са другим државним институцијама и ми ту помоћ очекујемо, а накнаду ћемо платити оном ко буде одређен за власника спорних парцела“, каже Божанићева.

Она додаје да је поднет захтев министарству за четврту фазу градње, односно за постављање стубова од почетне станице на Обудојевици до међустанице код Рибничког језера и каже да би ти радови требало да се наставе овога лета. Објаснивши да је завршена почетна и последња станица и да је, између осталог, постављен далековод од скоро 12 километара до међустанице, Бојана за наредну годину најављује градњу управне зграде на почетној станици. Осим тога, у сарадњи са ЈП „Скијалишта Србије“ у припреми је измештање ски-лифта сидро под врхом

Инжењер Пуана: Сензори и електроника за безбедан превоз гондолом

Гостима Златибора овог лета пажњу привлаче радови на панорамској жичари од центра Златибора до врха Торника. Тренутно се изводе радови на каблирању почетне станице гондоле и повезивању електрокомандних ормана који се налазе у контролној соби. На том послу ангажовани су француски инжењери из СЕМЕР, ПОМА, светског лидера у изградњи жичара за превоз путника и робе. Међу њима је и Рено Пуана, електроинжењер чије су активности последњих година углавном везане за градилишта у Русији.

Први пут је у Србији, а рад на златиборској гондоли за Пуана је нов изазов. "Златиборска Голд гондола је најдужа панорамска жичара на којој сам радио и то је заиста импресивно.

Дуга је девет километара, а електросистем је веома сличан као на осталим жичарама које ради ПОМА. Инсталирана електроника омогућиће потпуну контролу над радом будуће гондоле. Бројни сензори ће у сваком тренутку слати повратне сигнале до командне собе. Ту су и сензори за управљање кочионим системом, систем који управља затегнутости носеће сајле, електронска контрола рампи, контрола врата кабина и слично", објашњава Рено Пуана и наглашава да цео транспортни

систем обезбеђује безбедан превоз путника и не загађује околину.

Киша која је ових дана падала мало је оме-ла извођење радова, али уз добру сарадњу са српским колегама из „Елкомса“ све се брзо надокнадило и кашњења нема. "Радови на почетној станици се одвијају без икаквих проблема и према плану, а инжењери „Елкомса“ су веома искусни што увелико олакшава сарадњу", истиче Пуана.

Голд гондола Златибор, за чију је изградњу општина Чајетина обезбедила 13 милиона евра, биће најдуже превозно средство те врсте на свету, па самим тим и највећа туристичка атракција на Балкану. "Моје колеге и ја поносни смо што радимо на овом објекту који ће допринети развоју туризма на Златибору", закључује Рено Пуана и додаје да је веома задовољан и сарадњом са запосленима у ЈП „Голд гондола“, који очекују да жичара буде завршена пре почетка наредне зимске сезоне.

Г. Г. 3.

Торника, чиме ће се спречити укрштање инсталација будуће гондоле и тог ски-лифта.

Општина Чајетина сама са 13 милиона евра финансира градњу гондоле која ће спојити центар Златибора и врх Торника и имати међустаницу код Рибничког језера. По Бојаниним речима, локална самоуправа се одлучила за тај пројекат, јер су за дугорочни туристички развој Златибора потребни нови и атрактивни садржаји којих нема у Србији, а ни у овом делу Балкана.

„Очекујемо да ће гондола привући велики број гостију. Обишли смо слична постројења у Европи и уверили се у то да она привлаче огроман број туриста. Индиректна корист од гондоле

је много већа, јер се инвеститори интересују за улагања у нове садржаје у близини њене трасе. Област око Рибничког језера ће такође бити уређена за спортски и рекреативни туризам, а додатни и нови садржаји од којих се очекују приходи биће понуђе-

ни и на почетној и на последњој станици", истиче директорка ЈП „Голд гондола Златибор“.

Већ смо писали да је општина Чајетина купила комплетну опрему за гондолу вредну 10 милиона евра од француске компаније „Помагалски“, чији стручња-

ци надгледају градњу, а радове, који ће коштати око три милиона евра, обавља конзорцијум који је одабран на тендеру и чине га „Јединство“ из Ужица, „Амига“ из Краљева, „Хидромонтажа“ и „Елкомс“ из Београда.

„Надамо се да ће наредне године гондола прорадити. Узели смо кредит на 10 година са грејс периодом од две године и мислили смо да је завршимо како би за те две године она остваривала приход од кога бисмо могли да плаћамо рате у трећој години. И поред тога што отплаћујемо рате брже него што је планирано, досад смо могли да остваримо драгоцен приход и да га рационално искористимо“, каже Бојана Бојанић.

Н. К.-З. В.

Французи задовољни сарадњом са „Голд гондолом“

– Наше компаније раде у духу добре сарадње и фокусирали смо на исти циљ, изградњу Голд гондоле на Златибору. Реч је о заиста занимљивом пројекту у чију је реализацију предузеће „Голд гондола“ активно укључено – каже Луј Матише, експерт компаније ПОМА који надзире монтирање опреме на почетној станици Голд гондоле на Златибору.

– Користим сваку прилику да изградњу гондоле на Златибору, као и однос са локалним властима, истакнем као пример добре са-

радње. Наш клијнт „Златна гондола“, односно менаџмент тог предузећа има позитиван став и чини све како би се изградња што пре привела крају. Локални партнери који су задужени за грађевинске, топографске као и остале радове, раде пуном паром. Посебно бих издвојио предузеће „Амига“ које се, осим иску-

ства, може похвалити и добрим идејама у реализацији оваквих пројеката. То нам омогућава да будемо веома ефикасни приликом градње гондоле – истиче Матише.

Овај експерт је веома задовољан начином представљања пројекта посредством друштвених мрежа и каже да чува фотографије које промовишу пројекат у јавности. На питање да ли се у својој пракси сусрео са кашњењем у реализацији радова на неком од пројеката, он истиче да је то готово редовна појава, а узрок томе су, како економски и еколошки тако и политички разлози или неки други. Чињевица је, ипак, да се изградња оваквих гондола које подстичу развој локалне привреде, пре свега туризма, на крају увек успешно заврши, поручује Луј Матише.

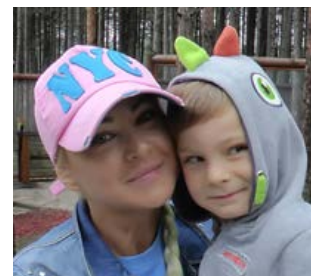
Г. Г. 3.

Петра Ристић из Београда

Војин Спасојевић из Панчева

Тијана Крстић из Београда

Дино парк Златибор прославио први рођендан

Годину дана навршило се од почетка рада Дино парка Златибор, највећег забавног парка код нас. Та прва годишњица овде је пригодно обележена.

Ни променљиво време није успело да поквари празнично расположење, па је овај тематски парк био препун деце и одраслих који су уживали у разноврсним садржајима и едукативној тури кроз чудесни свет диносауруса. Представе, аниматори, журке са Дизнијевим јунацима и мноштво других занимљивости привукли су многе, за које је поводом обележавања првог рођендана Дино парк обезбедио бесплатан улаз и многобројне попусте.

Своје утиске изнела је Тијана Крстић из Београда: „Дивно је. Пуно је садаржаја, мислили смо да их има доста мање када смо гледали споља, али баш нам се допало.“

У шетњи Дино парком затекли смо и породицу Арнаутов из Македоније: „Први пут смо и на Златибору и у Дино парку. Утисци су феноменални. Деца су уживала, а посебно их је одушевио авантура парк“, истакао је Никола Арнаут.

Петра Ристић из Београда и Војин Спасојевић из Пан-

ПР менаџер Дино парка Славица Србиновска

чева редовни су посетиоци Дино парка. Пуни лепих утисака кажу да ће овај садржај препоручити својим вршњацима.

У протеклих godinu дана Дино парк Златибор је посетило око 180.000 људи. Стазама овог забавног комплекса је прошетало

Породица Арнаутов из Македоније

око 30.000 деце, што домаћине обавезује да припреме још богатији програм и оправдају поверење посетилаца.

„За ову сезону Дино парк је богатији за још неколико саджаја: пикадо бол, зорба бол, возња троколицама... Током лета сваког викенда организујемо посебне вечери: представе за децу, вече посвећено дамама, књижевницама, уметницама... С обзиром да Дино парк све чешће посећују екскурзије, у плану је да се поред хране деци обезбеди и смештај, пружајући им могућност вишедневног боравка у овом аутентичном и јединственом простору“, најављује ПР менаџер Дино парка Славица Србиновска.

У оквиру обележавања прве годишњице Дино парк је за пријатеље и сараднике уприличио коктел на којем су им рођендан честитали, између осталих, председник општине Чајетина Милан Стаматовић, директорка ЈП „Голд гондола Златибор“ Бојана Божанић и директор хотела „Монс“ Ненад Меловић. Присутне је поздравио и један од идејних твораца Дино парка акционар Владимир Ружић.

Драгана Росић

Комунално с новом механизацијом за обнову сеоских путева

Сопственим средствима КЈП „Златибор“ набавило нови ваљак и две нисконосеће приколице, па сада послове који су ранијих година били поверени приватним подизвођачима ово предузеће обавља без икаквих проблема

Захваљујући повећаном обиму посла на одржавању јавних површина и извођењу различитих грађевинских радова, као и константном порасту броја корисника комуналних услуга, КЈП „Златибор“ већ дужи време послује са добитком. Остварене приходе усмерава ка набавци машина и опреме неходне за унапређење техничких и пословних капацитета овог предузећа.

Поред многобројних делатности којима се бави, КЈП „Златибор“ је у последње две године кренуло и са изградњом и реконструкцијом макадамских путева по сеоским месним заједницама. У протеклој години реконструисано је око 30 километара макадамских путева, док је за ову годину планиран још већи обим посла. Током јуна изведена је поправка на појединим путним правцима у месним заједницама Трипкова, Златибор, Сирогојно, Голово и Мушвете, а током јула радило се у месним

Директор КЈП „Златибор“ Срђан Пантовић

заједницама Доброселица, Јабланица, Рожанство, Крива Река, Семегњево, Сирогојно и Бранешци.

„У ту сврху смо набавили нову механизацију. Стигао нам је нови ваљак, а набавили смо и две нисконосеће приколице које служе за лакши транспорт механизације до забачених сеоских подручја. Ваљак је плаћен 7,8 милиона динара из сопствених средстава предузећа. Нисконосеће приколице су плаћене 2,8 милиона, тако

да за сада имамо комплетну механизацију која нам за ову врсту посла треба“, истиче директор КЈП „Златибор“ Срђан Пантовић.

Велики број послова који су ранијих година били поверени приватним подизвођачима ово предузеће сада обавља без икаквих проблема. То доводи до значајног увећања прихода који се усмеравају ка обнављању механизације.

„Од почетка године набавили смо нову ауто-цистер-

ну, ауто-смећару и трактор. Вредност улагања у основну опрему у 2018. години планира се у износу од 36 милиона динара. То су значајна средства која ретко које комунално предузеће може да издвоји. Надамо се да ако овим темпом наставимо да улажемо и да се развијамо, ово предузеће у будућности има светлу перспективу“, додаје Пантовић.

Подсећамо да се КЈП „Златибор“ примарно бави сакупљањем и одвожењем смећа које се одлаже на депонију „Дубоко“ Ужице, одржавањем јавних површина, зимским и летњим одржавањем јавних саобраћајница, грађевинским радовима и другим пословима. У својој надлежности има и робну пијацу и паркинг простор на Златибору, а као друштвено одговорно предузеће учествује у многим хуманитарним активностима, као и акцијама уређења школских дворишта на територији општине Чајетина.

Драгана Росић

Петровдански дани у Сирогојну

„Никада се неће зауставити наши напори да дамо допринос као локална самоуправа да ова наша златиборска села живе, да се развијају и напредују”, рекао на манифестацији председник Милан Стаматовић

У Сирогојну је и ове године свечано обележен Петровдан у организацији Туристичког удружења и месне заједнице Сирогојно, а под покровитељством општине Чајетина. Домаћини су се потрудили и овога пута да споје традицију са духом данашњице, показујући лепоте села и живота у њему. Програм је био разноврстан, а званице и гости бројни.

Манифестација је почела јутарњом лигургијом у цркви Светих апостола Петра и Павла коју је служио епископ жички господин Јустин. Поподне су одржане спортске игре, а у вечерњим сатима културно-уметнички програм. Сви ти садржаји довели су мноштво гостију у Сирогојно – чувено по плетиљама, Музеју на отвореном, „Старо село”, малинарима и природним лепотама – да уживају у још једном Петровдану.

Милан Стаматовић

Прву добродошлицу им је пожеleo старшина сирогојнска цркве јереј Бојан Сујић који је присутне подсетио на важност чувања сећања на све ратнике из давно прошлих и, нажалост, не тако давних времена, заслужних за лепоту живљења сада на родној грудии.

У улози госта – званичника, али и у улози домаћина чији су корени дубоко уткани у сирогојнска брда и долине, председник општине Чајетина Милан Стаматовић још једном је подсетио на важност очувања села и стварања добрих услова за његов опстанак.

– Добро дошли на славу овог храма, на Петровдан, која се слави вековима и никада се неће прекинути. И никада се неће зауставити наши напори да дамо допринос као локална самоуправа да ова наша златиборска села живе, да се развијају и напредују. Ми се трудимо колико можемо да унапредимо квалитет живота и инфраструктуру, да би овде људи имали пристојне услове за живот као што имају у великим градовима. То је дужност и обавеза локалне самоуправе, ми се за то залажемо и боримо. А верујте да то данас није лако у овим тешким временима када имате на српској политичкој сцени поплаву свега и свачега, неких вредности које никад нису биле у традицији српског народа, имате ријалитије, лажи, неистине. Морам да се на то осврнем, јер једино овакви скупови остају нама који нисмо из Српске

напредне странке да говоримо и проносимо истину, оно што је реалност и наша будућност – истакао је председник Стаматовић и нагласио:

– Ми овде улажемо у село, видите овде да је порта цркве уређена, да објекте који су у власништву државе ми поправљамо. Али ово што ми радимо неке не одговара. Ми окупљамо народ, враћамо живот у село, наду, будућност, враћамо младе људе у ова села златиборска, наравно да то неке не одговара. Чувамо земљу и саветујемо вас да не продајете лако земљу, да је чувате, јер то је једино вредно што је остало и чини атрибуте једне државе. Ако изгубимо институције, ако изгубимо народ и земљу, шта нама остаје? А овде имамо и народ и земљу, овде постоји држава Србија, постоје државне институције, то је наша будућност и нада.

Драг гост који је прошао свет, а чији су корени у обли-

жњем Љубишу, био је на овој свечаности песник Љубивоје Ршумовић: – Лепо је видети оволико деце, оволико лепих младића и девојака који играју у народним ношњама... Дефинитивно, и Србија има свој Запад. Али се морамо постарати да овај Запад не постане дивљи, да остане питоми. Да не остане само прерија и пустиња, села без деце, да смислимо: како? Да смислимо начин да нам села оживе! Ја данас овде имам утисак да већ постоји тај начин и ако је то прави, онда ћемо тако и наставити
Програм Петровданских

дана учинили су живописним и лепим културно-уметничка друштва и народни певачи, а песмама и рецитацијама ученици ОШ

„Саво Јовановић Сирогојно“. Свечаност је завршена концертом Ане Бекуте.

**Мирјана Ранковић
Луковић**

Фото: Епархија милешева

Са излета у манастир Милешева

Камп пријатељства трећи пут на Златибору

У Студентском одмарилишту „Ратко Митровић“ средином јула боравила је прва група деце окупљене у Кампу пријатељства, који се већ трећи пут одржава на Златибору. Камп је организовао манастир Хиландар у сарадњи са Председништвом Републике Србије и бројним донаторима, међу којима је и општина Чајетина. Учесници кампа допутовали су из Далмације, са Косова и Метохије и југа Србије, предвођена Милошем Стојковићем, повереником манастира Хиландар.

Током седмодневног боравка на Златибору, за око 170 деце организоване су многобројне активности. Након излета у манастир Милешева, за њих је уприличена посета Дино парку. И док су се једни дивили јединственој поставци диносауруса у њиховим живим облицима, друга група своју дозу уз-

буђења пронашла је у Авантура парку. Вођа групе Мирсада Поповић Дамјановић каже да ова деца први пут виде нешто овако, забављају се и уживају.

То су потврдили и учесници кампа: „Јако ми се свиђа. Има различитих активности и доста нових занимљивих садржаја из којих се може научити нешто ново“, рекла је Сања Вучковић из Книна. Након узбудљиве вожње зип-лајном Маја Милојевић каже: „Било је мало страшно, али је добро. Ово ми је прва вожња зип-лајном. Овде се лепо проводим. Највише ми се свиђа Авантура парк“.

Учесници Кампа посетили су и манастир Жичу, обишли Дрвенград у Мокрој Гори и искусили вожњу „Шарганском осмицом“, али и уживали у програму који је у вечерњим сатима организован на Краљевом тргу.

Д, Росић

Вања Грбић: На Златибору деца не скидају осмех с лица

„Прошао сам целу Србију, имао прилике да видим где се ради, који су услови. Овде сам нашао најадекватније место и највећу предусретљивост локалне самоуправе у смислу свега онога што мени суштински треба да бих направио једну причу која за децу мора да буде топ”, каже легенда наше одбојке

Наш прослављени одбојкашки репрезентативац Владимир Вања Грбић, освајач златне олимпијске медаље у Сиднеју 2000. године, бирао је и изабрао Златибор. Овде током лета организује међународни одбојкашки камп за младе „Еурокем одбојкашки камп Вање Грбића”. Ове године је од 18. јуна до 28. јула у четири смене учествовало 650 деце из 28 земаља, са свих континената, као и 70 тренера. У односу на прошлу годину 50 одсто је више младих учесника кампа.

– Максимално користимо капацитете на песку који су испред хотела „Олимп”, новонаправљену халу у „Голји” и наравно дворану „Ваи Таи” где можемо да радимо са јако великим бројем деце. Овде смо своји на своме, радимо на прави начин, али боримо се за један дечји осмех, то нам је циљ.

Тако је о раду овог кампа Вања недавно говорио у емисији „Шареница” РТС-а сниманој на најпосећенијој планини Србије. Па на питање водитеља зашто баш Златибор, овако одговорио:

– Радећи у Одбојкашком савезу Србије ја сам за осам година прошао целу Србију. Радио сам бич волеј са децом, прошло је 12.000 клинаца. Имао сам прилике да видим и уверим се на лицу места где се ради, како се ради, који су услови...Овде на Златибору нашао сам најадекватније место и највећу предусретљивост локалне самоуправе у смислу свега онога што мени суштински тре-

ба да бих направио једну причу која за децу мора да буде топ. Не у смислу самог спорта, него у смислу њиховог загрижења за физичку активност, односно да се иницирају – рекао је Грбић, па образложио:

– Клинци данас живе у две димензије: имају таблет, имају телефон и то је то. И онда када им убацимо балоне, кад им убацимо лопте напољу, кад их мало

изведемо овде у Дино парк, не скидају осмех с лица. Све до последњег дана. А када дође последњи дан, онда је плакање, зато што се растају. Јер су стекли велике пријатеље, зато што смо разбили све могуће предрасуде и разлике. Управо тиме се суштински бавимо.

Рекоше у овом разговору да је Вања о овом кампу испод једне слике на друштвеној мрежи, где се тренери с кампа током рада с децом држе за главу, записао: „Ово је више од спорта, они с нама расту и сазревају”.

– За мене је спорт и рад са децом мисија, то сам пренео и на људе који раде са мном. Сву пасију оних од којих сам ја учио, небитно из ког су спорта, сада је дошло време да пренесем на клинце. И људи који раде са мном су то у потпуности схватили. Нама је веома важно да деци нађемо примерену количину односно интензитет рада, да би то било за њих здраво, да би се развијали и сазревали здраво – објаснио је прослављени одбојкаш. **З. В.**

Жиба и Загумњи гости кампа Вање Грбића

Специјални гости овогодишњег одбојкашког „Еурокем кампа Вање Грбића” били су један од чланова златне бразилске генерације из прошле деценије Жиба и један од најбољих одбојкаша Пољске свих времена Павел Загумњи. Они су током својих каријера имали прилике да са српском одбојкашом легендом одмере снаге на терену, а овде на Златибору активно су радили са полазницима кампа. Кроз камп је, подсећамо, прошло 650 младих, а Вања Грбић посебну захвалност за добијене услове изражава јавним предузећима и општини Чајетина.

Жилберто Амаури де Годој Млађи или у свету познатији као Жиба (42), један је од најбољих одбојкаша свих времена. С Бразилом је освојио једно олимпијско злато и два сребра, три пута је био светски првак и чак осам пута тријумфовао у Светској лиги. По завршетку каријере активно се укључио у рад са децом оболелом од леукемије, болести са којом се успешно изборио у раном детињству. Он у својој земљи спроводи едука-

цију деце по школама, са превасходним циљем борбе против гојазности.

– Деца су наша будућност. Треба да им се пружи шанса какву смо и ми имали, тако да ми је велико задовољство да учествујем у овом пројекту са Владом и Павелом. Нас тројица долазимо из три различите културе, али смо овде сви зарад једног истог циља, а то је овај камп. Децу треба едуковати не само спорту, одбојци, већ уопште здравом начину живота. Ми смо ту како

бисмо пружили деци прилику да постану одбојкаши и добре особе. Мој пројекат у Бразилу „Жибињо” постоји с тим циљем да помажемо деци, реализујемо га у три града. Прилагођавам свој живот томе, тренутно живим у Пољској, у Лођу, где покушавам да пренесем бразилски менталитет у тамошње школе и пренесем свој пројекат са компанијом „Биоген” – изјавио је Жиба.

Павел Загумњи (41) је скоро две деценије носио дрес пољског националног тима, с којим је освојио светско злато 2014. године, титулу европског првака 2009, као и злато у Светској лиги 2012. Носилац је неколико националних признања у Пољској и почасни грађанин Белхатова.

– Желимо да пренесемо наше начине схватања одбојке, да поделимо с другима наше вештине. У плану је да и у Пољској отворимо камп сличног типа, где ће свакако бити велики број деце. То је наша мисија, наша страст и свакако ћемо се бавити овим и у будућности – рекао је Загумњи. **И. Ј.**

Сирогојно од „сирењака” до светске славе

Пишу књиге да је данас најпознатије и најразвијеније златиборско село Сирогојно давних векова названо по сир или крушкама „сирењацима”, а временом постало pogodно место за живот које је и свет упознао. Заслуге за ту светску славу носи задруга оснивањем погона домаће радности и Добрила Смиљанић, која је осмислила мод-

ни производ за метрополе и окупила плетиће да стварају рукотворине. Сирогојно је познато и по јединственом Музеју „Старо село”, симболу нашег народног градитељства. Има око 50 објеката који су пренети из околних златиборских села. Процес преношења, постављања и реконструкције златиборских брвнара у „Старом

селу” започет је према пројекту архитекте Ранка Финдрика и Републичког завода за заштиту споменика културе 1980. године, а 1983. Музеј „Старо село” стављен је под заштиту закона као културно добро - споменик културе од изузетног значаја. Подручју Сирогојна припадају и села Дренова, Жељине, Трнава и Чичкова.

Будиша дунђер за цео живот

Мајстор који је правио дрвене кровове многих кућа и цркава, а у „Старом селу” радио две деценије, ни у 82. години занат не напушта

Одвајкада су постојали мајстори дунђери, који су правили куће од дрвета и све остало што уз то иде. Па и кров и ентеријер, једино је подрум био од камена. За дунђере се зна у сирогојском крају од пре 200 година. Још увек постоји у Чичкови дрвена кућа која је толико стара, а покривена је „под маћу” (маћа је камена плоча).

Будиша Секулић је један

од последњих дунђера нашег краја. Он је трећа генерација мајстора у породици, пре Будише овим послом бавили су деда и стриц. Занат је научио од стрица, са којим је радио 10-15 година.

Некада се све радило ручно

У посао дунђера Будиша је ступио 1958. године. Махине нису постојале и све се радило ручно. Од алата

су користили: секиру, кесер, брадву и ручне тестере различитих облика. Сећа се да је радио углавном дрвене кровове, а за њих је потребно посебно знање. Има ту доста посла, нема доброг крова без знања и искуства.

Након стричеве смрти Будиша наставља сам да ради овај занат. По потреби ангажовао је и друге мајсторе за помоћ. Послови су били повремени, а први већи

посао добио је у етно-селу које је тада настајало у Сирогојну. У „Старом селу” је радио 21 годину, до 2001., и стекао пензију. Године 1980. ангажовао га је архитекта Ранко Финдик и то за послове демонтаже и монтаже дрвених кућа, зграда и осталих дрвених објеката. Обилазећи златиборска села куповали су дрвене објекте и преносили у етно-село. Све што је било пропало мењало се другим старим деловима, или су прављени нови. Сви су објекти конзервирани против жишка и осталих штеточина. Посао је ишао споро, јер је архитекта захтевао да се све ради по плану и програму који је он саставио.

Позив од Завода за заштиту споменика културе Београд

„Ранко и ја смо се увек договарали како ће и шта да се ради. Он је уважавао моје мишљење и предлоге. Највише смо се слагали око постављања конструкције, јер зарезивање мора бити кнап, да би венчаница легла како треба”, присећа се Будиша и додаје: „Слагање међу људима је било добро, радници су највише слушали мене и поштовали ме као мајстора и као човека”. У „Старом селу” је дуго радио и стекао пензију, а за уложени труд током радног века добио је и захвалницу коју му је уручила тадашња директорка Зорица Ивковић.

Стари дунђер и у пензији наставља да ради. У манастиру Дечани радио је че-

Георгина за тезгом са изворном песмом

Вешта плетилца, умешна у спремању домаћих специјалитета, Георгина Савичић певала песме „из вика“ за госте „Старог села“

Георгину Савичић срећемо у центру Сирогојна где на својој тезги продаје џемпере, сувенире, домаћу ракију и слатка. Родом је из Љубиша, живела је и у Пожеги, а од 1977. године је у Сирогојну. Почела је да плете од своје 12. године: џемпере, чарапе, а касније и јакне, прслуке, понча...

Радила је Георгина 26 година у мотелу „Прота Милан Смиљанић“ у Сирогојну. Као шанкерка, куварица, конобарица и остало што је требало. У то време је почела да припрема традиционалну домаћу храну: качамак, пасуљ, пите, разне чорбице. Знање у припремању хране највише је стекла од мајке Војисаве која ју је научила свим овим специјалитетима. Највише су се спремале пите – слатке са бундевом, јабукама, вишњама, а слане са сиром и кромпиром. Долазило је у мотел много гостију и сви су били одушевљени храном и комплетном услугом.

Певање јој је омиљено. Још као девојчица, чувајући овце, радо је певала са другарицама. То су биле изворне песме у двоје, „из вика“, а највише се тада дружила са Станисавом Чубраковић. Када се удала, Георгина једно време није певала. Након десетак година долази у Сирогојно и почиње да ради у мотелу. У исто време из „Старог

Георгина на радном месту

Борка Ђалдовић и Георгина Савичић

села“ тражили су певаче који знају да певају старе народне песме „из вика“.

„Ја сам се пријавила и рекла Зорици Ивковић да знам да певам. Почела сам с једном Љубинком, прво пробале код мене кући, а после смо певале у „Старом селу“, ишле у Милановац, Београд“, прича нам Георгина и наставља: „Када су долазили гости тада су и нас звали. Седеле смо у старим кућама око огњишта, плеле и певале, а гости су стајали са стране, гледали нас и снимали. Било је забавно дружити се са њима, шалили смо се и причали вицеце.

Поред тога, певале смо и у летњој башти за разне манифестације. Било је више група, а ја сам певала са једном од њих“.

Памти да су се певале песме: „Без извора нема воде“, „Гледао сам беле браве Златибором како јаве“, „Киша паде, ја под бором, прође Миле Златибором“ и многе друге. Коментари туриста увек су били позитивни. Снимала их је и телевизија, па су је многи и препознавали мислећи да су се већ негде срели. Данас још увек пева, у дуету са Борком Ђалдовић. Њих две кад се виде увек запевају. Добро се слажу и добро певају.

„Кад се видим са Георгином волим са њом запевати да бих се подсетила млађих дана, јер сам увек певала и код оваца, и на прелима, комишањима... Много је лепо сетити се младих дана“, рекла нам је Борка.

Георгину увек можете срести у центру Сирогојна, крај тезге. Веселог духа и увек насмејана понудиће вам своје џемпере, слатка и остале производе. Ако треба, може и да се запева.

Мирослав Весовић

тири године све послове око дрвене грађе које су од њега тражили. Такође, радио је покривку јабланичке цркве, па онда цркве у Кућанима, куће Вука Караџића у Тршињу. Прошле године је покрио и цркву у Ковиљу код Ивањице, као и кућу Димитрија Туцовића у Гостиљу. За све ово, каже, потребно је зрело дрво црног бора, по могућству стогодишњака. То се кува у катрану, ланеном уљу и нафти на температури од 80 °С.

Будиша и у својој 82. годи-

ни још увек ради. Добио је позив од Завода за заштиту споменика културе Београд

да у септембру иде у Неготин на изградњу винарија, где ће вршити замену дрвених кро-

вова. Тамо ће бити два месеца, а после се враћа кући и посвећује се пољопривреди, сточарству и свим осталим пословима које захтева једно сеоско домаћинство. Што се тиче мајстора дунђера, Будиша нам поручује:

„Волео бих да неко продужи овај занат, да не замре. И да зна овај млађи нараштај колико је здравије живети у дрвеној кући. Дан-данас ја спавам у дрвеној кући коју сам за себе направио“.

Мирослав Весовић

Ко воли пољопривреду може лепо да живи на селу

Вредни домаћини Александар и Душица Лучић из Шљивовице љубав према селу преносе на своје наследнике Петра и Валентину

Није лагодан живот на селу нити је лако бављење пољопривредом, а још увек постоје породице које верују у прави смисао оваквог живљења и опстанак у сеоским срединама. Једна од њих је породица Лучић из Шљивовице, која на свом имању наставља традицију предака и успева да од пољопривреде направи уносан породични посао.

Љубав према пољопривреди Александар Лучић из Шљивовице је наследио од својих старијих који су годинама вредно радили и улагали у ово домаћинство. Оно данас има све услове за успешно бављење тим послом. Тренутно овај домаћин има 14 крава које у просеку дневно дају око 150 литара млека.

„Да би човек почео да се бави овим послом мора да има неки основ, а то је сопствено имање. Ми се последњих година бавимо производњом силаже, имамо доста наше земље, али користимо и имање људи који се не баве пољопривредом, већ су отишли за неким другим пословима. Производимо курузну силажу за зимске потребе, радимо сенажу, бали-

Корак по корак, уз субвенције проширује газдинство, обнавља механизацију, а у свему томе има подршку општине Чајетина и „Златиборској еко аграра“

рамо сено, правимо сточну храну од онога што сами произведемо, али нешто и докупимо“, каже Александар.

С поносом овај вредни домаћин истиче да се нимало не каје што је остао на селу, јер корак по корак, уз субвенције проширује газдинство, обнавља механизацију, а у свему томе има подршку општи-

не Чајетина и „Златиборског еко аграра“.

„Користио сам повраћај средстава када год је то било могуће. Куповао сам у време када се могла набавити половна механизација, али сам куповао и нове машине. Набављали смо и уматичене краве, јунице, набављали сточну храну. Та средства заиста много значе“.

Подршку у свему пружа му супруга Душица. Њихов радни дан почиње уз шољицу кафе и договор о пословима које их очекују, а онда свако креће својим обавезама.

„Устајем око шест сати. Муж и ја пијемо кафу. Онда идемо у шталу где следи редовно намиривање стокe. Када тај део посла одрадимо, долазим у кућу и спремам доручак. Онда иде прање веша, пеглање, остали кућни послови... Трудим се да помогнем супругу и око муже крaвa, прања канти и лактофриза. Деца иду у школу, помажу нам колико могу, али су још увек мали и не желимо да велики терет пребацијемо на њих“, каже ова вредна домаћица која и поред свих наведених обавеза живот на селу не би мењала ни за шта.

Душица и Александар су истог мишљења – на селу се једино може живети, бавити се пољопривредом и очекивати успех уколико се гаји љубав према том послу. Уз све што су до сада истрајним радом и уз подршку старијих стекли, имају и нове планове за будућност. Али и жељу да истинску љубав према селу пренесу на своје наследнике Петра и Валентину. **Д. Росић**

„Рибља чорба”, „Кербер” и други на петом „Хилз ап” фестивалу

Припреме за пети музички фестивал „Хилз ап” на Златибору, који ће се одржати од 9. до 11. августа у Тић пољу, су се интензивирале. Карте и даље могу да се купе по промотивним ценама, а промотивне активности заинтересовани могу пратити на истоименој фејсбук страници, као и на сајту фестивала.

И даље ће, кажу организатори из удружења „Е-зона” и „Сердар”, тећи акција „2+1” као и наградне игре преко којих се могу повољно освојити карте. Од 1. августа цена комплета ће бити 2.000 динара, а дневне карте 800 динара. Такође се на истим страницима могу сазнати бендови који ће наступити ове године на обе бине, а неки од њих су: „Амнезија”, „Рибља чорба”, „Хаџи продане душе”, „Партибрејкерси”, „Кербер”, „Мортал комбат”, „Питер Порт-

ман”, „И плеј”, „Бркови”, „Лена Глиш”, „Парагон”, „Брат”...

Оно што ће се у оквиру „Хилз ап”-а дешавати јесте трка у планинарској оријентацији која се бодује за Планинарску лигу

Србије, а где се очекује учешће великог броја клубова из наше земље. Турнир у баскету 3x3 ове године ће се одржати на Краљевом тргу 11. и 12. августа у организацији Спортског центра Чајетина, а организатори „Хилз ап”-а обезбедиће карте за фестивал свим учесницима, као и специјалну награду.

За све који су заинтересовани да у време фестивала бораве у „Хилз ап кампу”, ево подробијих информација:

Камп је удаљен 300 метара од фестивала, а поседује заједничку просторију за боравак гостију, рецепцију, кухињу са пратећом опремом, простор за прање веша и одржавање хигијене, унутрашње и спољашње туш кабине, летњиковац, простор за одлагање смећа, као и простор за прање возила. У кампу је доступан телефонски прикључак и бежични интернет.

М. Р. А.

Летњи улични ерски кабаре је манифестација коју библиотека „Љубиша Р. Ђењић” организује од 2008. године, којом оплемењује и употпуњава културна збивања и туристичку понуду Златибора и Чајетине. Почетком августа грађани и туристи ће бити у могућности да уживају у квалитетним позоришним представама домаћег и гостујућих позоришта и одличној музици.

Кабаре креће 3. августа у 19 часова у Чајетини, на платоу испред библиотеке, а наставља се сутрадан, на Краљевом тргу на Златибору.

Програм ће традиционално бити колажног типа. Након анимације уличних свирача и клоннова следи свечано отва-

Летњи улични ерски кабаре 3. и 4. августа

рање кабареа и извођење химне. Током вечери ће бити објављени резултати конкурса за „Афористичара године”, који је попримио међународни карактер. На овогодишњем, десетом конкурс у учествују 84 афористичара са око 1.700 афоризама. Резултати конкурса ће бити познати у понедељак 30. јула, а званично ће победнике објавити у току кабареа.

Публика ће бити у могућности да погледа филм „Смешна страна Златибора”, који је уређен специјално за потребе

кабареа и који обрађује ерске анегдоте, шале и хумор које библиотека годинама прикупља на подручју Златибора. За добру атмосферу је ове године задужен „Београдски дикси бенд”. Прве вечери кабареа биће изведена и представа „Тетка” у режији Биљане Здравковић, а глумци су Мирела Марјановић и Јанко Радишић.

У суботу, 4. августа програм ће у 19 часова почети Краљевом тргу на Златибору. И овде ће публика бити у могућности да погледа филм „Смешна

страна Златибора”, а потом наступају глумци Владан и Кристина Савић са својом кабарећком представом „У чему је проблем, народе мој”. Забава ће се наставити у ведром духу, уз музику за плес.

Уз библиотеку „Љубиша Р. Ђењић” као главног организатора, суорганизатор манифестације је Туристичка организација Златибор, а покровитељ општина Чајетина.

„И зато сте нам добродошли, наша кућа госте треба

Мало смећа, мало песме – то нам треба као хлеба.

Од смећа се кућа прави, тељељи јој од музике,

Ере праве такве куће, без науке и без муке”

М. Р. А.

„City games” игре на Златибору у знаку Крагујевца

Крагујевац ће представљати Србију на међународном такмичењу „City games” које ће се одржати у Луксембургу. Екипа овог града победила је на „City games” играма одржаним 22. јула на Златибору. Шест екипа из шест градова Србије такмичило се на базенима златиборског хотела „Олимп”.

Снаге су одмерили Ужице, Суботица, Књажевац, Крагујевац, Зајечар и Кикинда, а највише спретности у овим адреналинским играма показала је екипа из Крагујевца која је убедљиво однела победу са укупно 56 поена. Друго место је припало екипи Кикинде која је освојила 47 поена, док је Суботица била трећа са 37 поена. Четврто место је освојила екипа Зајечара са 24 поена, а екипа Ужица била је пета са 22 поена. Последње место у такмичењу освојила је екипа из Књажевца, која је имала 9 поена.

Игре се базирају се на традиционалним дисциплинама и производима: „летећи ватерполо”, „спасавање туристичке”, „пршута”, „прављење вина”, „водена кошарка” (вошарка) и „весло”. Екипе се састоје од шест такмичара, од којих три морају бити женског пола.

У првој игри „летећи ватерполо” најбоља је била екипа из Кра-

гуевца, испред Ужица, Зајечара, Кикинде, Суботице и Књажевца. Друга игра „прављење вина” протекла је такође у знаку Крагујевца са направљених 5,6л, друго место припало је Зајечару (5,1л), треће Кикинди (4,8л), четврто Суботици (4,7л), пето Ужицу (4,2л) и последње Књажеvcу (3,8л).

У трећој игри „спасавање туристичке” прво место припало је екипи Суботице, четврту игру звану „пршута” добио је Крагујевац као и прошле године, убедљиво са пролазним временом 21:98, испред Кикинде и Суботице. У игри „вошарка” поново су Крагујевчани били најбољи.

Борба за пласман била је неизвесна до последње игре „весло”, која је такмичарима доносила највише бодова. Најбољи у овој игри су били Кикињани са освојених 15 поена, друго место припало је екипи из Крагујевца која је освојила 13 поена, затим Суботица са 9, па Зајечар са 6 поена, Књажевац 3, док екипа из Ужица у овој игри није освојила ниједан поен.

Уз одлично расположење, фер плеј и тимски дух ову забаву за све генерације није успела да поквари ни киша која је падала за време игара. Навијачи су подржавали своје екипе са трибина, а највише их је, наравно, навијало за екипу из Ужица. Циљ ових игара, које су део европског пројекта, је подстицање тимског духа и указивање на важност бављења спортом. Ова манифестација кроз забаву и такмичарске дисциплине свако лето јача пријатељства и везе међу градовима и државама које се такмиче.

Т. О. З.

„Бубе” из девет држава на златиборској „Бубијади”

У организацији „Буба клуба Србије” на Златибору је од 19. до 22. јула одржана пета „Бубијада”, Велики број Фолксвагенових „буба” и посетилаца био је у златиборском ауто-кампу. Љубитељи ових олдатмера дошли су из Србије, Македоније, БиХ, Словеније, Црне Горе, Аустрије, Бугарске, Пољске и Хрватске. Са својим љубимцима који су, сваки за себе, посебна прича. „Бубе” старе и по неколико деценија, уређене на посебан начин, много говоре о својим власницима.

У садржајној манифестацији учесници су се

најпре надметали у спремању роштиља, лесковачки против сарајевског. Следећег дана су дефилеом прошли кроз центар „златне планине” све до купалишта Трчинога, где су одмарали уз ручак. Одржан је и један занимљив турнир, три на три, али није у питању кошарка већ три прасета на ражњу против три јагњета на ражњу. Затим су уживање наставили уз концерт пинкOVE звезде Николе Николића Џонија.

На овој „Бубијади” могло се чути да је тај Фолксвагенов модел конструисан тридесетих година 20. века, док је светску славу стекао крстарећи друмовима педесетих година. Ове године „буба” пуни 80 година постојања, а и даље вози путевима широм света. Она је у историји аутоиндустрије једини модел који током своје дугогодишње производње није претрпео готово никакву битнију дизајнерску промену.

Т. О. З.

Позив читаоцима

Позивамо све који имају занимљиве анегдоте, пошалице, кратке смешне приче из наше свакодневице, шале, вицеве и друге облике ерског хумора да их за рубрику „Ерска народна ризница” нашег листа пошаљу на мејл адресу библиотеке „Љубиша Р.Ђенић” из Чајетине ljubisardjenic@mts.rs и потпишу именом и презименом.

Најбоље прилоге објавићемо у „Златиборским вестима”, а необјављени биће читани у програму манифестације „Летњи улични ерски кабаре”.

Јој, што не смијем да викнем

Седмдесетих година прошлог века постојао је у Ужичу за окружну начелника неки Васиљевић зван Бели Мемед, који се убрзо прочуо по сториости и осиноости. Причало се да он кад иде улицом, а нико му не ошћоздрави, бива позвај у полицују, а тамо се знало шта ја је чекало (10 пацки).

Ужице у то време бијаше жива варош. Сав привредни животи Санџака и веће дела Босне бејаше упућен на овај град. Ужичке улице беху живе, није се мојло проћи њима а да се човек не заљуши од вике уличних продаваца. Проламало се улицама: – Кисело млеко-оо, врући перециии, кифлее, вруће печењееее...

Да би стиишао ову уличну буку, изда Бели Мемед наредбу да по улицама не сме нико викајти и шако нудијти своју робу. Ова забрана је поодила све уличне продавце, а нарочитио љекаре. Није се мојло замислијти да љекар, кад извади вруће печење из пећи, не сме да лујне сајтаром о сајтару и викне: – Врућее печењее – а људи

из оближњих кафана пожури на моцу, зайоњеце или беле бубреје. И док би човек лујнуо дланом о длан печења је са пања већ нестало.

Ишао шако Бели Мемед улицом и наишао поред љекаре Солдајта, шада познајшћо ужичкој љекара. Баш у том моменту Солдајт је вадио вруће печење, које се пушило и чији се мирис заносио далеко и полицао ноздрве ужичких турмана. Викн'о би Солдајт по обичају, али Бели Мемед је пред њим. Не зна Солдајт шта ће, али се брзо досејти: – Јој, што не смијем да викнем, врућеее, масноо, Злајтибор љасло, шри овце сисало и под ножем лијсало...Јој, што не смијем да викнем!

А од његовој снажној љасо пролама се цела чаршија.Виде то и чу Бели Мемед, па се насмеја. Кажу да су ја Ужичани шада јрви и последњи јуш видели да се насмејао. Оге Мемед у канцеларију и изда нову наредбу: да може улицама свако као и раније љасно из-викивајти и нудијти своју робу.

Неисправан балон

Зоки се враћао из Биоске са славе. Са њим у колима била и баба, а баба волела да појије. Крену они у седам увече из Биоске за Шљивовицу и заустави их полицјска љајрола на пола пути.

- Добро вече.
- Добро вече.
- Јесте ли јили нешто?
- Нисам ништа.
- Молим Вас, дувајте.

И ој, љокаже балон 1,40 љромила.

– Како нисте, љоледајте?!
– Нисам, што Вам није исправно. Подајте Лики (шако зове бабу).

Ајде, дају полицајци балон баби, баба дуње, оно 2 зарез нешто. Обраћа се овај љандур колеј: – Ово, изледа стварно није исправно.

Пустите ја, љрође Зоки некажње-но.

Има ли неко жив

На семинару библиољекара у Бањи Врујци учесници су били одушевљени базеном и лековитом водом. Домаћини су се хвалили бањом и туризмом, лековитом водом и историјом месља. Један од домаћина љрича:

– Причао ми љокојни деда да је овде постојало од давнина насељено месљо, око ових врујачких извора, а љокојна баба каже да је одувек ова вода била лековитија као и блајто. Добра је за реуму, ишијас, стерилишље... Покојни шајо је љричао да је бања шљек 1935. године постала народно лечилишље, а љокојна мама казала да је шљемљерашура воде сљално у базенима 27 стљејени и да се свакодневно мења...

Слушајући ово библиољекар Зоран из Ужича уишља: – Има ли неко жив да љосведочи да је ова вода заиста лековитија?

Лљтачка дозвола

Фирма „Бохор” је радила мноћо љослова и у Црној Гори. Лале, један од радника Миша Бохора, љознавао је љуш љрема Црној Гори као свој чеј. Прав љуш на мајстљрали код Пријељоља, Лале је знао да шамо нема конљроле. Мирно љредвече, љравац, ниђе љужве и Лале љришисну љајучу за љас, ужива у вожњи. Кад одједном полицајца.

– Добро вече, молим Вашу дозволу!

Лале шљражи, љледа љде је, збуњено се извињава, објашњава да је, ешћо, мало љожурио збој љословних љаршнера који ја чекају...И најзад налази дозволу, љружа је љолицајцу. Узима љолицајца дозволу, зајледа се у њу и рече:

– Не шћу, нећо лљтачку дајте. Прекорачили сље брзину за 60 километљара.

Ера љрилане свој део

Доћоворили се Сремац, Лала и Ера да љраве заједничку вечеру, и шта ће ко да донесе. Сремац рече: – Ја ћу донљти вино.

Лала рече: – Ја ћу донљти љрасе.

Ера рече: – Ја вала немам шта донљејти, нећо ћу вам довљсти своја брајта да нам љрави друшљтво.

Племенита старица Круна

Рођена је 1876. у Шиповику, предграђу Чајетине, у угледној и доста имућној породици Никић, фамилији која је давала председнике општине и кметове

Пише: Милосав Р. Ђенић

У сред варошице, баш на месту где се данас налази ресторан „Сердарев конак“, доскора је зубу времена одолевао кућерак, сличан колиби у којој су живели Снежана и седам патуљака. Али у њој није било прелепе девојчице и њених другара – ту је самовала старица, старијим генерацијама добро позната бака Круна Смиљанић. Већ је бројала последње године девете деценије, али је још увек била веома чила и ведрог духа. Сваког дана могла се видети како на клупици испред кућице окупља пријатеље и сроднике и забавља веселим причама, а мало ко је знао шта скрива у души.

Круна је рођена 1876. у Шиповику, предграђу Чајетине, у угледној и доста имућној породици Никић, фамилији која је давала председнике општине и кметове. У породици је постојало правило да се кћери удају у добростојеће породице, а синови шаљу на даље школовање или остају на великом поседу. Круна се удајом за Јована Смиљанића, вредног кафеџију и марвеног трговца, нашла у највећој и најзначајнијој златиборској фамилији. У расподели посла припада јој дужност да води кафану у варошици, чији су најчешћи гости били кириџије, који су долазили на конак и полић или чокањ ракије. За то време Јово је целепе волова терао у Грчку и Турску, продавао их Цинцарима, па му оста надимак Цинцо.

Од кад нас задеси рат са Турцима пође све наопако

„Од кад нас задеси рат са Турцима, дијете моје, живот ми се преокрену, пође некако све наопако. Јово са војском оде на Једрене, тамо оста два месеца. После чекам да се врати из рата с Бугарима. И таман кад помислих да се све смири, да моремо на миру живети и стварати, удари Шваба. Е, тада виђесмо шта су Исусове муке, шта све жив човек море преко главе претурити“, причала је Круна.

„Кад оно војска са краљем крену преко Албаније, оде и мој Јово. Осташ ти, дијете моје, сама да чувам кућу и бринем о кавани. Рођени му брат Спирос пре рата је држ'о кавану у Ужицу. И он је био у рату, али не оде с војском. Задеси га нека редња код Ваљева, разбоље

се и на једвите јаде стиже у Ужице. Ту оста да га породица негује. Не прођоше ни два дана, а у Чајетину стигоше Швабе. Један део смести се и у нашу кавану. Некако нас нису много бринули. Све мислимо брзо ће они пут под ноге, к'о и лањске године. Али нада нам би залудна.

Из Ужица ми једног дана стиже црна вест, црна да црња не море бити. Неко јавља да су ми умрли ђевер Спирос, јетрва Мара и њихово двоје ђеце, а остало петоро нејачи лежи у постељи. Сви се поразбољевали од тифуса. Зову

Круна Смиљанић

ме да одма дођем. Да мртве сараним и видим шта ћу са болесним. Ово ме покоси. Шта ћу црна кукавица. Памет стала, грозница ме тресе. Ништа паметно да смислим. Помоћи ниоткуд. Тек у неко доба, кад се мало прибрах и дођох памети, велим себи: иди Круно, иди бар некога спаси, севап ти је. Спремим постељине и поњава, од брата узмем кола и волове. Позовем слугу што је радио у кавани и кренемо за Ужице.

Успут све премишљам: зар је могуће да се начас затре читава породица. У глави ми саме црне мисли. Зебем да није још неко умро. Како прилазимо граду све већа туга се свија око срца. Не могу да се смирим, ни сузе да задржим. Стигосмо касно. Улазим у једну собу. А она, боже ме прости, к'о нека

капела. Закуках иза гласа. Комшије ме теше. Људи, па видите ли овај помор, па како да не кукам. Пустите ме да из душе бол избаћим. Гледам драге особе, непомичне. Без знака живота леже мој ђевер Спирос, јетрва Мара, и њихово двоје ђеце Зора и Милош. Сви пожутели, преполовили се јадници, у најтежким мукама душу испустили.

Друга соба к'о каква болница. Петоро ђеце лежи у бунилу. Срце се стеже, али не издржа. Сузе грунуше. Прилазим њиховој мезимици Милици, година јој је, а нема у њој ни два кила, само костур обавијен кожом. Помиловах јој лице. Она гори, рука да се опржи. Ни остале веселнице, Дана (13), Милена (5) и Анђа (3) ништа нису боље, ни најстарији Данило (15). Очи ми осташе без суза, душа отупи гледајући њине муке. Те ноћи ока не склопих. Прође пушта ноћ у премишљању, шта ћу и куд ћу, несрећна, кад ујутру сване дан.

Добре комшије притекоше у помоћ, бог их благословио. Тог дана обависмо сарану на Доварју. Сутрадан обучем ђецу, увијем у поњава и губере. Све се бојим да не озебу. Напољу овлада студен. Унесемо их у кола и кренемо старим путем уз Забучје. Идем поред кола, покривам их и каткад дам мало воде. Путовасмо скоро читав дан. Тек увече стигосмо у Чајетину.

Племенити човек, пољски Јеврејин др Иро Гутман

Унесмо ђецу у кућу, а онај доктор, швапски чивутин, нареди да бораве у засебној просторији. У њу не смије нико улазити, осим мене. Саветова ме како да их негујем, да се чувам да и ја не легнем на постељу. Остави ми лекове и објасни када и како да им дајем. Обећа да ће долазити сваког дана да их прегледа. И долазио је, Бог му среће дао. Бдим над њима и дан и ноћ. Једног дана озари ме срећа кад ми рече да ће преживети. Негујем их као да су ми рођена. Моја јединица је као дете умрла, а ја читавог живота осташ чекајући да поново постанем мајка“.

„Швапски чивутин“ кога Круна помиње је лекар у саставу окупационих снага, пољски Јеврејин др Иро Гутман. Овај племенити човек, није заборављао етику свог хуманог позива. Лечео је и народ, не само у варошици, одлазио је и по селима, вршио прегле-

Круна удаје своју Милицу: свадбено весеље у Чајетини

де, давао лекове, саветовао... Дао је Круни аусвајс да слободно може отићи у Ужице и објаснио како да допреми болеснике. Након завршетка рата угледа Чаяетинци једним писменим актом моле га да се врати у њихову средину. Одазвао се позиву, неколико година у варошици радио као срески лекар, а потом добио посао у Ужицу.

„Једнога дана моја ћечица мало живнуше. Радости није краја. Завлада, дијете моје, немаштина. Имала сам уштеђеног злата, али шта вреди кад се нема није ништа купити. Помагао ме брат Драшко да исхраним моју нејач. Биле су то дуге и тешке године ропства. Не повратиле се. Ипак, дође крај и нашим мукама. Једнога дана Швабе се испушише и одоше, а наша војска стиже. Сваког дана очекујем да се Јово појави. Све размишљам како ли ће се осећати, шта ли ће ми рећи кад угледа пуну кућу ћеце.

У животу се смењују срећа и туга

Дочеках тај дан. Појави се Јово на вратима, осетих сигурност и радост. Кад уђе у кућу и угледа ћецу, стаде к'о укупан. Очи му засузише. Испричах му све до танчина, како сам их спашавала, причам му о глади и болестима што трписмо под Швабом. Он сатима ћути и нетренице слуша. Кад заврших, веселник устаде, клекну пред мене и рече:

– Хвала ти Круно. Да си цркву у Ча-

јетини подигла не би се Богу више умилсила, него што си ову моју сирочад спасила.

После се обоје исплакасмо. Након неколико година родбина преузима ћецу. Неко оде на школовање, неке већ стасале за удају, а са нама оста моја Милица. Усвојисмо је. Али две године по завршетку рата дође нова несрећа. Јово занеможје и напрасно умре. Остадох сама да бринем о Милицу. Она вредна, послушна. Са одличним заврши основну школу. Све сам јој чинила да не осети да је сироче. Куповала јој најљепше аљине, да ниједно дијете богатих трговаца, кавецуја и чиновника не буде боље обучено. Заврши она и домаћичку школу па је могла сама себи шити одећу.

Живот ти је, дијете моје, као и вријеме. Падне кише, па сине сунце, и тако се стално смењују. У животу се смењују срећа и туга. Идуће године, биће да је 1925., изгоре нам кућа. Неко од кириција, што ноћише у кавани, остави луч поред ватре и она плану. Горњи бој од брвана, док длан о длан оста само пепео. Осим куће пропаде нам и уштеђевина. Све златнике и златни накит јара стопи у једну груду и све пропаде. Морала сам продати све ливаде по Златибору, што их Јово куповаше док је трговао са целепима. Са тим парама подигох кућу и дућан. Од тада смо живели од кирије.

Милица ми израста у лепу девојку. Већ је момци бегенишу. Ноћу лежим и размишљам, колико би ми среће доне-

ла њена удаја за неког доброг и честитог човека. Па онда помислим колика је срећа и понос моје сестре Кате Смиљанић која изроди и подиже 17 синова и ћерки.

До краја живота захвална својим фамилијама

Дочеках и ја ту велику радост, нађе моја Милица и zgodног и школованог човека. И свадбу лепо проведосмо. Следеће године срећу ми донесе унука Радмила”, завршавала би бака Круна причу о свом суровом животу.

Круна је остала до краја живота захвална својим фамилијама због помоћи коју су јој несеквично пружали у најтежим часовима. Са Смиљанићима се поносила. Знала је често да у разговору нагласи да је та чувена фамилија у Велики рат послала 76 сабаља. Дешавало се да је неки знатижељник упита:

– Добро, Круно, а колико се вратило?

– А што ме то питаш?

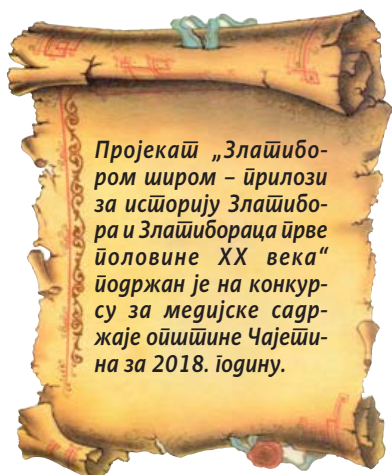
– Па, тек онако.

– Није важно колико се вратило, броји се само колико је отишло да брани народ и државу – одговарала би попут старих Спартанки.

Моја другарица из детињства Радмила Живковић Мићевић, лекар стоматолог из Ужица, испричала је исповест своје баке Круне Смиљанић, коју је годинама чувала у души, са жељом да је подели са читаоцима „Златиборских вести”.

Мајстори за наћве, буце, табарке и лопате

О занатима којим су се Златиборци бавили пре 100 година сведоче извештаји из 16 села о „производима кућне радиности“

Пројекат „Златибором широм – њрилози за историју Златибора и Златиборца прве половине XX века“ њодржан је на конкурсу за медијске садржаје њишине Чајетина за 2018. њодину.

Пре 100 година, после Првог светског рата и формирања Краљевине СХС, у планинским крајевима ситна сеоска домаћинства са великим бројем чланова нису била у стању да обезбеде довољно хране за своје потребе. Многи су се окретали занатству као допунском раду, било је ту ретких мајстора-еснафлија и много приучених занатлија. Појам заната је био веома широк па се, на пример, сеча луча сматрала занатском делатношћу.

С обзиром на ситну и неразвијену индустрију, није било оштрог разграничења индустријске и занатске производње. Занатство је било конјуктурно због великих потреба у производима и услугама. Млада држава је веома брзо кренула у попис „производа кућне индустрије“ да би разним наметима обезбедила приход за празну државну касу.

Рожанство предњачило по броју занатлија

У јесен 1919. године Начелство округа ужичког послало је распис среским властима да утврде у којим селима се израђују производи дрвене израде и други. Конкретизовано је које „производе кућне индустрије“ треба пописивати: колица, буце, табарке,

наћве, солијере, сланике, тањире, заструге (чобанске посудиче за сир), чутуре, преслице, кашике, тучкове, ципеле дрвене, свирале, сита, гусле, сандуке за невесте, виле, лопате, мерице, свирале и слично. У попис је требало узети и лонце, црепуље, корпе од врбовог прућа, метле, платно, сушно, ћилиме, појасеве, чакшире, поткошуље, смолу, луч, катран, пастрму, суво месо, сланину, брусеве каменорезачке израде, конопце, уларе...

Сачувани су извештаји из свих 16 општина (села) Среза златиборског који дају занимљиву слику којим занатима су се бавили Златиборци у то време. У Чајетини су радила три мајстора за буце и качице. У Мокрој Гори нису пописани мајстори за израду дрвених судова, али „има 40-60 лица која израђују луч и катран и размењују

у унутрашњости Србије за жито.“ У оближњем Семењеву 20 сељака сече луч и трампи за жито.

Рожанство је предњачило по броју занатлија. Чак 35 лица прави дрвене судове, качице и буце, а 25 сандуке за невесте. Посебно прецизан био је извештај из Сирогојна: 20 лица прави преслице и виле, 10 лопате, а по шест лица буце, табарке и наћве. До пред Први светски рат у Кривој Реци су три особе израђивале дрвене судове, али „сада не раде свој поса“.

У Јабланици појединци израђују буце, каце мање и веће за себе. Скоро сви грађани секу луч за пециво катрана и товарног луча (трампе за жито у Рудничком округу). Суседна Доброселица имала је три мајстора за буце и 75 сељака који израђују луч и катран и продају за храну.

Извештај за Драглицу и Сеништа гласи: „сељаци израђују

кола воловска, табарке и капке за пециво ракије, наћве, сандуке, виле. Грабуље, буце, чаброве за сир и кајмак, парионице за веш и свирале. Има шест људи за ове послове, овај рад по мало се шири. Седам људи врши пециво катрана.“ Из Негбине су известили да тамошње становништво прави буце и сандуке за своје потребе. Занимљиво је да у Гостиљу, Љубишу, Јасенову, Шљивиовици, Кремнима и Белој Реци нису пописали да се било ко од мештана бави неким занатом. То је необично посебно за села са великим бројем становника као што су Шљивиовица и Љубиш који је у то време имао по 1.200 душа.

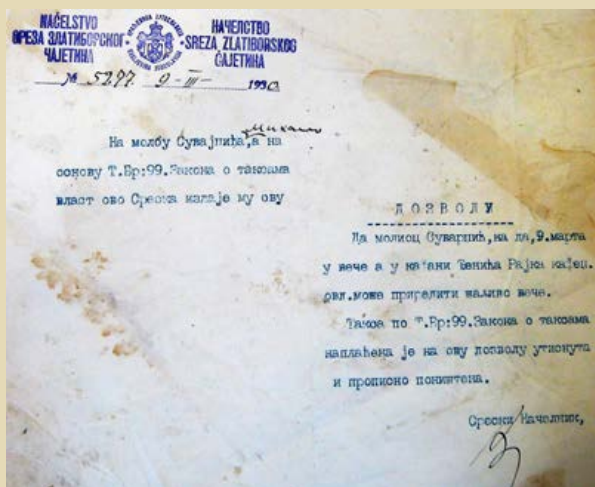
Пописано скоро 90 воденица

Два месеца пре прикупљања података о „производима кућне индустрије“ прикупљени су извештаји о млиновима, воденицама и стругарима у Срезу златиборском. Тада је пописано скоро 90 воденица - у општини Чајетина 18, једна мање у Јабланици, у Јасенову девет, Љубишу шест... Ваљарица је било тек неколико и само две стругаре - на Љубишници, својина трговца Илије Мишића, и у Јабланици „власништво покојног Сава Дидановића, у употреби од 1915. године“.

Пописиване су и сушнице (сушаре за воће) и казани за печење ракије и пекмез. Сирогојно јер имало 33 сушнице, Љубиш 15 (исправних 7), Крива Река четири, Гостиље две, а Рожанство шест (неисправних) сушница. Са казанима за пекмез се слабо стајало, много више тражени су казани за ракију. У Мокрој Гори „има 12 казана за пециво ракије, 4-5 би купило нове казане од бакра“. У Рожанству „грађанство нема довољно каца за комину; има три казана, а треба 30. Двадесет грађана би купило казан.“

З. Ж.

Шаљиво вече претеча „Ерског кабареа“

Док се овог августа одржава још један „Ерски кабаре“, мало ко овде зна да је између два рата сличан догађај увесељавао Чајетинце. Било је то шаљиво вече, организовано 9. марта 1930. године у кафани Рајка Ђенића, о чему сведочи дозвола (са уредно плаћеном таксом) издата од Начелства среза златиборског издата по молби организатора те шаљиве вечери Михаила Сувајића.

„Чиготин дан здравља” на Краљевом тргу

У последњој недељи јула на Краљевом тргу је спроведена још једна акција „Чиготин дан здравља”. И овога пута било је доста заинтересованих житеља општине Чајетина, али и туриста који су желели да провере своју здравствену слику кроз основне прегледе. Акција „Чиготиног” тима који је и овог уторка спроводио бесплатне прегледе изазвала је, као и претходних година, велико интересовање, па је штанд био веома добро посећен.

„Ова акција је наишла на добар одзив мештана и туриста управо због тога што могу бесплатно, за веома кратко време, да провере притисак, ниво шећера у крви и измере се на нашој „Танита” ваги која показује однос масти, мишића и телесне течности”, каже Јована Марјановић из Службе за односе са јавношћу и маркетинг.

У „Чиготиног” тиму грађанима на располагању стоје доктор, нутрициониста и медицинска сестра који их, након провере резултата, по потреби даље упућују на подробније претраге, или им на лицу места дају савете везане за исхрану и физичке активности којима ће побољшати здравствену слику.

„Долазе, питају шта се ту ради, исконтролишу се... Проналазимо приликом контрола и неке почетне дијабетесе за које људи не знају, шећер им је мало преко границе, тако да то можемо неким саветом да искоригујемо и упутимо их код интернисте да се преконтролишу детаљније. Исто је и са притиском или поремећајима везаним за исхрану. А њихово је како ће то даље, у свом свакодневном животу, да спроведу и дођу до неког крајњег резултата”, објашњава Оливера Милошевић, виши нутрициониста дијететичар.

За проверу здравствене слике заинтересована је и млађа популација, али је ипак највише пензионера. „Био сам 30 година у Европи и

код њих нема ништа цабе. Ова „Чиготина” акција је супер! И ово што код нас спроводе лекари у домовима здравља, то је нешто позитивно за наше друштво”, каже за „Златиборске вести” Миливоје Калан из Обреновца. Обрад Алексић из Златибора такође је пун добрих речи о потезу „Чиготе”: „Много је добро зато што може да се провере шећер, што је мене интересовало, притисак и мерење тежине... Добро је и за мештане и за госте који бораве на Златибору”.

„Чиготин дан здравља” наставиће се и у августу, у већ устаљеном термину: свакога уторка од 9 до 12 часова.

М. П. А.

Културно лето у „Чиготи” отворено је 2. јула изложбом слика уметнице Смиљке Шуловић из Крагујевца. Њене слике великог формата, живописних тема и богатог колорита преносе добре вибрације и наилазе на одличан одзив и публице и критичара.

Галерија „Чигота” на Златибору је те недеље била испуњена мирисима планине и мора. Овај чудесни спој омогућила је својим сликама Смиља Шуловић. Богате колоритом, стваране у маниру импресиониста, њене слике одишу животношћу али и куцају на врата људске радозналости: ко су модели који пролазе њеним платнима, са траговима замишљености или сете на лицу?

„Девојка, односно жена, одувек је била инспирација сликарима и другим уметницима, те тако и мени. А сета на лицу... Просто, такав је живот; имате разне тренутке, и радости и туге... А онда дође не-

Спој планине и мора на изложби у „Чиготи”

ко и каже: Можда сам то баш ја?” говори о свом сликарству Смиља Шуловић.

Дар према исказивању цртежом и бојом ова уметница показује још од гимназије где својим сликама осваја Октобарску награду. Од цртежа преко акварела стиже до уља на платну и ту технику не напу-

шта јер кроз њу приказује све оно што жели: рађање светлости и наде, таласање мора и душе, немурни говор цвећа и људског лица које се отвара публици спремној да то прими на прави начин. Стил сликања је импресионистички.

„Имам узоре, али највише волим импресионисте. У мом сли-

карству су, наравно, постојале фазе. Када сам радила мртву природу боје су биле мало тамније, а ово сад је светлија фаза. Волим да се играм светлошћу и сенком и то је то”, осмехује се Смиља пред једном од слика које то потврђују, где се сунчева светлост и бела пена морских таласа утркују да употпуне лепоту девојке која хода испраним песком једног залива. У припреми је и нови циклус слика, а реч је о портретима деце и то деце из свих крајева света. То јој је, каже Смиља Шуловић, жеља, а испуниће се када за то буде право време.

Поред изложбе Смиље Шуловић посетиоци „Чиготе” су током јула уживали и у делима Данице Митровић из Зрењанина, академске сликарке Тијане Чакић и у изложби Арт центра под називом „Формат мали”.

Мирјана Ранковић
Луковић

Идеално на Златибору за најбољу скијашницу Србије

Невена Игњатовић, која је у алпској комбинацији међу пет најбољих у свету, обавила базичне припреме на нашој планини

Стручни тим најбоље српске скијашнице Невене Игњатовић, која је у оквиру базичних припрема боравила на Златибору, најавио је детаљне планове за тренинге и такмичења у предстојећој скијашкој сезони. Презадовољна условима на нашој планини, где је завршила први циклус припрема, Невена каже:

„Све је идеално. Висина, температура... Овде се баш добро осећам. Трудићу се да пробијем лимите, борићу се за то. Јер ако верујеш у нешто, то се и оствари, резултат увек дође. Овог лета смо решили да се посветимо кондиционој спреми, јер смо видели да смо прошле сезоне постигли добре резултате, али и да неке ствари можемо да подигнемо на много виши ниво», рекла је Игњатовић додајући да са нестрпљењем очекује повратак на снег: „Аргентина је мој кључни камп. Идуће године нападам све. Годинама су ме форсирали као слаломашницу и ја стварно много волим слалом, то ми је најинтересантнија дисциплина, али мислим да има простора и за напредак у велеслалому“.

Менаџер њеног тима Тодор Игњатовић представио је њене досадашње спортске резултате.

„Невена је почела да скија са четири године и у најмлађем узрасту је освојила све што је могло да се освоји. Преко шест пута је била у „Топ 30“. Имала је три учешћа на олимпијским иг-

ком циклусу направе одлични резултати и Невена исплива у сам светски врх.

„После Златибора идемо у Аустрију на глечер, затим долази пут у Аргентину, где ће Невена скијати и на мањим

цији спорта, како на националном тако и на светском нивоу, у име општине Чајетина и у своје лично име захваљујући се председнику општине Чајетина Милан Стаматовић. Он је истакао да је главни задатак ове локалне самоуправе да у наредном периоду још више напора улаже у спортску инфраструктуру како би наши познати спортисти своје припреме обављали управо на овој планини.

„На наше велико задовољство Невена ће промовисати спорт на Златибору, а ми ћемо дати све што може да оствари још боље резултате. Морам да напоменем да су све спортске екипе и наши познати спортисти који су овде обавили базичне припреме освајали национална, европска и светска првенства“, рекао је Стаматовић.

Спортска искуства Невена је поделила са учесницима Кампа пријатељства који су истовремено боравили на Златибору. У пријатном разговору могли су из прве руке сазнати све што их интересује везано за ток њене успешне спортске каријере и циљевима у наредној сезони. Дружење је завршено селфијем који је привукао велику пажњу на друштвеним мрежама. **Драгана Росић**

Невена Игњатовић: „Све је идеално. Висина, температура... Овде се баш добро осећам“

рама (Ванкувер 2010., Сочи 2014. и Пјонг Чанг 2018.), а сада је сврстана на осмо место светске топ листе, а на „Старт“ листи се налази на 12. месту», казао је Игњатовић.

Да би резултати били на врхунском нивоу, стручном тиму придружио се главни тренер Матиц Јераша, који ће дати свој допринос да се у четворогодишњем олимпијс-

висинама, тамо ће бити конкуренција, а прво такмичење је већ 27. октобра у Аустрији. У слалому нисмо више задовољни пласманом међу првих 30, желимо више. У алпској комбинацији Невена је објективно међу пет најбољих у свету“, каже Јераш.

Познатој скијашници на свему ономе што је урадила на промоцији и популариза-

НАШ ИНТЕРВЈУ: АЛЕКСАНДРА СПАСЕНИЋ, ОДБОЈКАШИЦА

Уз одбојку од Чајетине до трофеја Купа Србије

Играчица „Железничара“ из Лајковца, једног од најбољих клубова у Србији, каже да би волела да се опроба у некој иностраној лиги, а да су родитељи обећали да ће јој, ако буде добра, слати комплет лепиње где год да је

Александра Спасенић, одбојкашица пореклом из Чајетине иза себе има најбољу сезону у каријери. Њен клуб „Железничар“ из Лајковца је актуелни освајач Купа Србије, а Суперлигу Србије је завршио на другом месту, што Александру сврстава међу најуспешније одбојкашице из наше општине.

* Како и откуд баш одбојка?

- Одбојка се појавила као случајан избор. Била сам у другом разреду основне школе, тражила сам неку додатну активност и заједно са рођаком завршила на одбојци. Свидело ми се, заволела сам је. Тренинг по тренинг, меч по меч постала је неодојиви део мог живота.

* Како су изгледали почеци у Чајетини?

- Било је доста девојчица које су почеле да тренирају кад и ја. Мислим да смо у прво време изгледале прилично смешно. Ја сам у почетку углавном погађала зид, јер нисам умела да примим лопту па се она одбијала од мојих руку. У Чајетини се ипак нисам дуго задржала. Отворила ми се могућност да тренирам у „Јединству“ из Ужице које је тада било изузетно озбиљан клуб, па сам прешла код њих и ту остала 10 година. Касније сам играла у Косјерићу, Футогу и напослетку стигла до „Железничара“ који је међу најбољим клубовима у земљи.

* Одбојка није у врху најпопуларнијих ни најплаћенијих спортова. Шта вас је одржало у њој и колика су одрицања потребна да би се успело?

- Одрицања су велика као и у сваком професионалном спор-

ту. Пре свега, у јуниорском узрасту није лако ускладити школовање и тренирање. Имала сам срећу да ми разредни старешина у средњој школи буде Марина Јелисијевић која је имала разумевања за моје спортске обавезе и трудила се да ми помогне на све могуће начине. Колико те ситуације могу бити смешне, сведочи и то што сам матурски рад писала у комбију док смо путовали утакмицу. Када смо стигли на

* Лајковац је мали град. Колико сте популарне у њему и какав је однос према одбојци?

- Клуб је имао своје навијача и раније, али је цео град почео да живи за одбојку када смо почели да остварујемо добре резултате. О атмосфери у граду пред финалну утакмицу са „Црвеном Звездом“ најбоље сведочи то што сам, по изласку из стана, на путу за халу затекла пуне улице. Пре тога сам на ТВ-у гледала мушко финале и ни-

Александра Спасенић

одредиште, појурила сам да јој пошаљем рад како би могла да га прегледа на време. Све време каријере имала сам огромну подршку родитеља и без њих не бих стигла догде. Ни њима није било лако, у једном периоду су ме сваки дан, понекад и два пута, возили на тренинге у Ужице. То није било лако поднети ни физички ни финансијски, али су веровали у мене, у моје изборе и били најважнији ослонац у преломним моментима каријере.

сам осећала никакво специјално узбуђење или трему. Када сам видела празан град и постала свесна да су сви у хали, осетила сам да ми се ноге мало одузимају, нешто ме пресекло преко стомака и схватила сам да морамо дати све од себе како бисмо победили и освојили трофеј. Из ове перспективе, мислим да је тај притисак био пресудан и да бисмо тешко освојили куп да се финале играло у неком другом граду. Велико хвала навијачима на подршци и том позитивном притиску који су створили. Да не за-

боравим, хвала им и на свему што су нам приредили после финала. О детаљима нећемо јавно, само ћу поменути да је победнички пехар остао заборављен у једној дискотеци. Срећом, клуб има одговорног економа који се вратио по њега.

* Пратите ли стање у чајетинској одбојци?

- У јуну сам била кући, на одмору, па сам искористила прилику да одрадим пар тренинга са домаћим одбојкашицама. Колико видим, клуб лепо функционише и има талентоване играчице. На добром су путу, а за велике резултате је потребно да се уклопи више фактора. У крајњем случају, није ни најважније остваривати врхунске резултате. Битно је да одбојкашки клуб живи својим животом, да девојке имају могућност да тренирају, уживају у овој прелепој игри, а пре или касније ће нићи нови таленти који ће, верујем, иза себе оставити дубок траг у српској одбојци.

* На крају, какви су планови за будућност, размишљате ли о одласку у иностранство?

- На класично новинарско питање морам да дам класичан одговор: моји планови су тренутно везани за „Железничар“ и Лајковац. Циљ је добро се припремити за нову сезону, одиграти првенство што боље. Поред домаће лиге, очекује нас и излазак на међународну сцену и учешће у ЦЕВ купу. Трудићу се да играм најбоље што могу, па ћемо видети куда ће ме одбојка даље одвести. Наравно да бих волела да се окушам у некој иностраној лиги, али о том потом. Једно је сигурно, родитељи су обећали да ће ме пустити и, ако будем добра, слаће ми комплет лепиње где год да сам. **Бојан Савић**

Чајетинац Драган Росић на голу лучанског суперлигаша

Суперлигашки састав лучанске „Младости“ већ традиционално део летњих припрема спроводи на Златибору. Финалиста Купа Србије из претходне сезоне актуелни припремни циклус прилагодио је нешто лошијим временским условима, што је утицало на дужину боравка на Златибору.

Чувар мреже тог клуба је Чајетинац Драган Росић (22), којем су добра издања у плавом дресу, између осталог, донела и позив у Б састав младе репрезентације Србије.

– Време нам није ишло на руку, мало је утицало и на терене, тако да смо скратили наш боравак на Златибору. Услови су генерално били веома добри. Било нас је око 40, тако да смо одигравали утакмице у два састава, како бисмо сви имали одговарајући минутажу. Претходна сезона била је на неки начин успешна због пласмана у финале Купа, али амбиције нису остварене, јер нисмо ушли у плеј-оф. За наредну сезону циљ је свакако плеј-оф, а зашто да не и да се понови пласман у Купу. Мени је то финале с „Партизаном“ свакако био најбитнији меч у досадашњој

каријери. Било је неке позитивне треме, али не и оптерећења.

Росић је играчку каријеру започео у ужичком „Јединству“, тадашњем трећелигашу, одакле је прешао у лучански суперлигашки тим. – Сваком играчу је прелазак из омладинског у сениорски ранг тежак. Одмах после прве сениорске сезоне у саставу „Јединства“ прешао сам у Суперлигу, где је тешко одмах се адаптирати. Свакако ми је требало неких шест месеци да се прилагодим раду у најјачем рангу, али све је дошло на своје место. Кратак период сам био на позајмици у „Колубари“, што ми је одговарало пре неких првих суперлигашких минута. Повреда тадашњег голмана „Младости“ Крзнарића вратила ме је у Лучане и већ на првом мечу против „Чукаричког“ био сам играч утакмице. Круна свега био је и позив селектора Обрадовића у репрезентацију до 20 година, у други састав младе репрезентације. Свакако ћу радити на томе да добијем позив и у најјачи састав младе репрезентације.

Током претходних година Росић је пратио фудбалска дешавања у матичној општини, чак је и учествовао на неким турнирима. – Био сам учесник турнира у малом фудбалу у Чајетини, иако су мали и велики фудбал за голмане „небо и земља“. Долазили смо другарски, али искрено мислим да сам с тим завршио, пошто су се догађале неке ствари које ми нису биле по вољи. Драго ми је и да се ФК „Златибор“, клуб у којем сам поникао, коначно помогао савезног ранга, мислим да је то степен ка којима још неком већем циљу.

И. Јанковић

Две медаље и два пета места за Чајетину на МОСИ играма

На 55. МОСИ играма одржаним од 4. до 8. јула у Прибоју општина Чајетина освојила је две сребрне медаље, а наши спортисти су, уз остале пласмане, заузели и два пета места.

Већ на отварању игара атлетичар Немања Церовац освојио је медаљу на 1.500 метара, са само 25 стотинки заостатка за победником Елзано Бибићем. У трци на 800 метара Церовац је одустао, док је на 3.000 метара Ана Ристичевић заузела шесто место.

Одбојкашке дисциплине оствариле су најбољи резултат у последњих неколико година. Екипа у одбојци на песку (Анђела Тошић, Словенка Стојановић, Аница Нинчић) освојила је бронзу. После две победе у групној фази, Чајетинке су са првог места групе отишле у финалну рунду, где су доживеле поразе од Сокоца и Пријепоља. Одбојкашице су заузеле пето место, што им је најуспешнији резултат на МОСИ играма последњих година. Након две стартне победе поражене су од Ивањице у одлучујућем месту групе, тако да су се бориле за утешни пласман где су победиле Горажде (2-1) и Вишеград (2-0).

Фудбалери су у четвртфиналу поражени од Пријепоља са 4-2, други пут узастопно пролазни прво коло, победом као и прошле године против Вишеграда. Тим у малом фудбалу је у коначном пласману заузео десето место. После победе и два пораз у групи, они су у разигравању у веома занимљивој утакмици били бољи од Нове Вароши (6-5), али је Ивањица потом била прејака (3-7).

Кошаркаши су поновили резултат са прошлих игара. Пораз од Нове Вароши дефинитивно их је елиминисао из борбе за медаљу, а у борби за пласман савладали су Беране, да би потом на занимљив начин били успешнији од Пљеваља у борби за седмо место. Због лошег времена тренери оба тима одлучивали су победника шутирајући по пет тројки, у чему је био успешнији вођа чајетинске екипе Душко Пантовић.

Планинари су први пут наступили у две поставе. Мушка је поново била близу подијума, заузевши пето место, док су планинарке биле седме у укупном пласману. Тениска екипа је била девета. Наредне МОСИ игре одржаће се у Сокоцу (БиХ).

И. Јанковић

Футсал клуб из Либана на припремама у чајетинској дворани

Футсал клуб из Либана „Bank Of Beirut SC“ у дворани „Спортског центра Чајетина“ спровео је део припрема за предстојеће учешће у азијској Лиги шампиона. Екипу, која је четири пута у последњих пет година била шампион Либана, са клупе предводи тренер Дејан Ђедовић, пореклом из Пожеге.

– Пре доласка у овај клуб, тренирао сам „All Sports Beirut“ и с њима био шампион. По доласку у „Bank Of Beirut“ за пет година освојили смо четири титуле и једном били вицешампиони. Такође, претходне године смо били петопласирани у азијској Лиги шампиона. Ускоро нас у Индонезији очекује ново учешће, на турниру који ће трајати од 2. до 12. августа, а првасходни циљ нам је полуфинале – каже Ђедовић.

И. Ј.

Међу кадетима репрезентативцима и Лазар Јоксимовић

Кадетска кошаркашка репрезентација Србије (2002. годиште и млађи) спровела је на Златибору базичне припреме за Европско првенство. Српски кадети играће на првенству у групи „Б“ са селекцијама Шпаније, Летоније и Холандије.

Селектор Влада Вукоичић довео је 19 играча, а међу позванима био је и Чајетинац Лазар Јоксимовић, члан „Црвене звезде МТС“ и некадашњи играч млађих категорија „Златибора“. На списку играча који су боравили на Златибору нашли су се: Стефан Тодоровић („Визура“), Лука

Тарлаћ, Вук Добрашиновић („Сава“), Матија Светозаревић („Нибак“), Иван Павићевић („Земун“), Марко Андрић, Лука Пауновић, Стефан Агоч, Михаило Мушикић („Мега Бемакс“), Матеја Горуновић, Стефан Лазаревић („Партизан НИС“), Никола Манојловић, Никола Димитријевић, Лазар Јоксимовић („Црвена звезда МТС“), Дејан Павловић („Игокеа“), Војин Ивковић („Копар“), Дино Боцевски („Стела азура“), Саша Вујисић („ЗД Баскетбол Академи“), Филип Шкобаљ (Шведска). У стручном штабу су помоћни тренери Ђорђе Ацић, Стефан Булатовић и Бранко Кнежевић, кондициони тренер Бранислав Голубовић, физиотерапеут Раде Танчић и тим менаџер Александар Змијањац.

И. Ј.

Фото: ФК Чајетина

На кампу ФК „Чајетина“ преко 60 фудбалских талената

Фудбалски клуб „Чајетина“ је први пут организовао камп за полазнике своје школе фудбала. Камп у трајању од шест дана одржан је крајем јуна у Врњачкој Бањи, а на њему је боравило 61 дете уз четворицу тренера (Оливер Лазаревић, Дарко Видић, Немања Кутлешић, Мирослав Ђалдовић). Осим фудбалских активности, која су се састојала у два тренинга дневно, деца су имала организоване шетње бањом, као и обилазак манастира Жича. Такође, учествовали су на краљевачком „Кикер купу“ где је, по речима тренера, резултат био у другом плану.

–Имали смо сјајне услове. Терен на којем смо тренирали био је у близини смештаја, а у дворишту смо имали базен. То је била посебна атракција за децу, која

су га користила за рекреацију и игре на води. У оквиру објекта смо имали и салу са великим телевизором, на којем смо пратили мечеве Светског првенства. Ту смо и организовали квизове из спорта и опште културе. Деца су задовољна, сви су се здрави вратили кућама, а ми тренери смо презадовољни, не само кампом већ и понашањем деце – каже Оливер Лазаревић.

У клубу истичу захвалност свима који су помогли у организовању кампа, који је још један доказ да је клуб веома посвећен раду са млађим категоријама и да из године у годину уводи нове садржаје за њих. Надају се да ће камп постати традиционалан и да ће се и наредних година организовати у овом периоду.

И. Ј.

Планинарски клуб „Торник“ у врху Лиге Србије

Председник клуба Петар Весовић

Планинарски клуб „Торник“ бележи стандардно добре резултате у Лиги Србије, где у неколико категорија заузимају позиције у самом врху. Млађе категорије су углавном другопласиране, док су сениори на трећем месту. Клуб ће бити домаћин наредног кола

лиге, које ће се одржати у оквиру фестивала „Хилз ап“. Осим тога, како каже председник клуба Петар Весовић, остварено је око 90 одсто акција зацртане, док су сениори на трећем месту.

– Током године освојени су врхови Мучањ, Оштрик, Бријач, а недавно је

одржана и меморијална шетња у част Милете Кутлешића. Радили смо на едукацији младих, а узели смо и учешће на републичком такмичењу на Дивчибарама за школарце. План за наредни период свакако је и маркирање стаза на Златибору, уз израду квалитетне топографске карте за туристе, као и обележавање стаза.

Око тога преговарам са Туристичком организацијом Златибор, с обзиром да у клубу имамо обучене инструкторе и маркиранте. Тешко да ћемо то остварити ове године, али се надамо свакако за наредну. Били смо недавно на Бјеласици, ја уосталом волим да кажем да нам Црна Гора представља „Алпе у комшилуку“. Ту су Комови, Хајла, затим Маглић на међи са Босном... Све то имамо у плану за неки наредни период, можда чак и одлазак на Рилу у Бугарској. Све ће зависити од слободног времена наших чланова, техничких услова око организације, као и од временских услова – каже Весовић.

И. Ј.

ЗЛАТИБОРСКЕ ВЕСТИ

Издавач

Агенција за издавачку делатност и маркетинг „Мали Ћира“

Главни и одговорни уредник

Милић Симић

Редакција

Драгана Росић
Мирјана Ранковић Луковић
Иван Јанковић
Мирослав Јевремовић

Штампа

Графос Ужице

Тираж

1.500 примерака

Контакт

064/117-15-99
e-mail: simicmilic@mts.rs

ISSN-2406-2405

Пелверовић и у наредне четири године председник КК „Златибор“

На редовној изборној седници КК „Златибор“ конституисан је нови сазив највишег клупског тела, за период од 2018. до 2022. године. На челу клуба и у наредне четири године биће досадашњи председник Рајко Пелверовић, док ће Управни одбор чинити 15 чланова. То су, уз председника Пелверовића: Арсен Ђурић, Владимир Живановић, Ђорђе Александрић, Данијела Анџић, Предраг Кузељевић, Марко Луковић, Горан Радовић, Зоран Симеуновић, Васо Поповић, Саша Илић, Гвозден Старчевић, Мирослав Коларевић, Бранко Шкодрић и Никола Кнежевић.

Усвајањем предлога присутних делегата, у нови сазив скупштине су, осим предложених чланова, изабрани Данило Ђенић и Ненад Јечменица, а осим њих нови сазив скупштине КК „Златибор“ чине: Рајко Пелверовић, Миле Стаматовић, Душко Милојевић, Страјин Недовић, Слободан Ђуровић, Никола Нинчић, Душко Пантовић, Владан Калоперовић, Жељко Стакић, Михаило Сапун, Не-

бојша Кутлеша, Иван Стојановић, Владимир Мајсторовић, Владе Пантовић, Жико Чорбић, Драган Вујовић, Александар Пашић, Љубодраг Пантовић, Мирко Благојевић, Борко Луковић, Небојша Божовић, Александар Џамбасовић, Радул Симић, Радомир Раковић, Софија Луковић, Милијан Сокић, Иван Тмушић, Петар Кнежевић и Милоје Бјеличић.

У Надзорном одбору налазе се Мирко Благојевић (председник), Зденка Дабић и Јелена Марић, док ће функцију секретара клуба и у наредном периоду обављати Душко Милојевић.

У осврту на претходни период, председник клуба Пелверовић истакао је да су постигнути резултати били веома задовољавајући, с об-

зиром да је клуб за четири године дошао од Српске лиге до Кошаркашке лиге Србије и учешћа на Купу Радивоја Кораћа. Такође, финансијски извештај за претходни период једногласно је усвојен (остварен приход од скоро 370 хиљада динара). Посебан акценат стављен је на проблем с којим се суочавала досадашња управа клуба, а то је рад са млађим селекцијама. Према Пелверовићевим речима, интересовање деце за кошарку постоји, али се мора пронаћи решење за неке реалне проблеме као што су недостаци термина за тренинге и одсуство деце због школовања широм Србије. Он је изразио наду да би чињеница да је општина Чајетина купила дворану СТЦ „Златибор“ умногоме могла помоћи по питању решења проблема термина.

И. Јанковић

Белшак победник „Стронгмен“ такмичења на Златибору

Најуспешнији учесник овогodiшњег такмичења Strongman Лиге шампиона на Златибору је Матјаж Белшак. Словеначки снагатор пласирао се испред Тревиса Ортмајера (САД) и Ајварса Смаукстелиса (Летонија).

Овогодишње надметање најјачих људи света овде је окупило 12

У дисциплини која стандардно отвара такмичење, вучи камиона тешког 1.500 килограма, најуспешнији је био Холанђанин Алекс Мунен, који се пласирао испред Вила Багота и Матјажа Белшака. Словенац је доминантно тријумфовао у подизању аутомобила тешког 400 килограма, испред Смаукстелиса,

док остали такмичари нису успели да подигну ову тежину.

У одлучујућој дисциплини тројица најуспешнијих такмичара редом су надмашивали један другог. После веома добре представе Смаукстелиса у дизању Атласових бетонских кугли (од 120 до 160 килограма), његов резултат надмашао је Американац, којег иначе зову „краљем стене из Тексаса“, али је на крају Белшак остварио најбољи резултат, обезбедивши победу и одбрану титуле.

Увек је лепо доћи овде на Златибор. Био сам мало уморан, имао сам редовна такмичења неколико седмица уназад, али сам успео да остварим добар пласман. Иначе, дизање тегова ми је можда и најјача дисциплина. Могао сам да подигнем најтежи тег још неколико пута, али сам проценио да ми је пет подизања довољно – рекао је Белшак после доделе признања.

Ово такмичење организовали су општина Чајетина, Туристичка организација Златибор и „Спортички центар Чајетина“.

И. Јанковић

такмичара (Матјаж Белшак, Тревис Ортмајер, Ајварс Смаукстелис, Немо Тасић, Дадо Строил, Вил Багот, Нејмин Адмешковић, Ерик Карачонди, Алекс Мунен, Аднан Хасановић, Радион Сукмен, Денис Колрус). Боје Србије бранио је Немо Тасић, којем је ово било друго учешће на Златибору.

док је Летонач био супериоран у ношењу полука тешких по 140 килограма.

Белшак је задивио присутну публику у дизању једноручних тегова, распона од 70 до 100 килограма. Он је чак пет пута подигао најтежи тег, Смаукстелис је то учинио два пута, а Ортмајер једном,

Кузељевић трећи на златиборском „Шаран купу“

Победник шестог издања златиборског „Шаран купа“, одржаног на Рибничком језеру, је екипа „Јода карп“ из Нове Вароши. Друго место припало је чачанском тиму „Златарски шаран“, док је трећепласирани био „Карп стар“ такође из Нове Вароши.

Када су у питању дисциплине риболовачког вишебоја, победник у најдужем забачају је Саша Цветановић из екипе „Фокс карп“ из Баточине. Друго место припало је Зорану Васиљевићу („Златарски шаран“ Чачак), а треће домаћем представнику Николи Кузељевићу. У забачају у мету победио је Ужичанин Душко Тодоровски („Либеро“), испред Ђорђа Лојанице (Златибор) и Дејана Стојановића („Фокс карп“).

Овогодишње такмичење окупило је око 50 такмичара из читаве Србије. Организатор је било Удружење спортисти риболоваца Златибор.

И. Ј.

ПОЉОПРИВРЕДНИК

ОПШТИНА ЧАЈЕТИНА, ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ „ЗЛАТИБОРСКИ ЕКО АГРАР“ ДОО

Сеоски туризам приоритет у развоју општине Чајетина

Сеоско туристичко домаћинство представља угостиолашки објекат за смештај туриста, у којем се пружају услуге смештаја, исхране и пића, који се налази у руралном (сеоском) домаћинству са елементима локалног наслеђа. Управљање руралном економијом чији је саставни део сеоски туризам као једна од непољопривредних активности подразумева примену адекватних принципа и приступа као што су: равномерност развоја на бази расположивих ресурса (природни потенцијали, рад-

Незагађена природна средина, здрава храна, изворни начин живота у коме су сачуване традиционалне вредности додатни су квалитет руралног простора

на снага, доступна технологија и капитал и др.), затим нове приступе, не само заустављање одласка са села, већ и мотивације миграције у супротном правцу, прилагођавање међународном окружењу и то са више аспеката међу којима су најва-

жнији демографски, економско-социјални, институционално-управљачки, еколошки и други. Кључну улогу у остваривању развоја руралних подручја имају надлежно министарство и локална самоуправа.

Сеоски туризам на Златибору у

новије време почео је да се интензивније развија крајем деведесетих година двадесетог и почетком двадесетог века. У ранијем периоду било је сеоских домаћинстава која су се бавила издавањем соба особама које су, најчешће, из здравствених разлога боравиле у селима. Тек у поменутом периоду долази до организованог бављења туризмом на селу, у смислу активније промоције овог вида туризма, категоризације смештајних капацитета и подршке организовању и функционисању туристичких удружења. Туристичка удружења поје-

диних села су организована као удружења грађана, која имају значајан утицај на активности везане за сеоски туризам, првенствено у делу за организацију сеоских манифестација, промоцију и подизање свести о значају сеоског туризма, лобирању привлачења јавних општинских инвестиција и томе слично.

Сеоски туризам се третира као приоритет у развоју општине Чајетина. Многобројни општински акти који се односе на ову област, доношени су у циљу унапређења и развоја сеоског туризма. У свом функционисању посебна пажња се даје координирању свих општинских служби, јавних предузећа и других субјеката који имају директан утицај на ову област.

Већина златиборских села има високу атрактивност природних ресурса, нарочито села на јужном, морфолошки вишем простору општине. Незагађена природна средина, здрава храна, изворни начин живота у коме су сачуване традиционалне вредности су додатни квалитет руралног простора општине Чајетина, као контекст развоја сеоског туризма. Велику амбијенталну вредност чине објекти традиционалне архитектуре, који уклопљени у природну среду дају карактеристичан пејсаж Златибора. Поред повољних природних фактора, постоји и релативно добра материјална база за развој сеоског туризма. Предност златиборских села је саобраћајна доступност, објекти за смештај и исхрану, уређени културно-историјске и природне атракције, добра туристичка сигнализација. Поред добре материјалне базе, постоје полазни услови за пратеће активности: лов, риболов, јахање, планинарење, трекинг, вожњу ван асфалтног пута, брање шумских плодова, лековитог биља и томе слично.

Категоризацију сеоских туристичких домаћинстава у општини Чајетина, врши надлежни орган локалне самоуправе. Тренутно на територији општине Чајетина постоји 40 кате-

горисаних сеоских туристичких домаћинстава углавном категорије од 2* или 3*.

Током 2018. године Привредно друштво за развој пољопривреде „Златиборски еко аграр“ на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја у општини Чајетина, донетог од стране Привредног друштва за развој пољопривреде „Златиборски Еко Аграр“ ДОО. , усвојен на седници СО Чајетина, по претходно прибављеној сагласности Министарства пољопривреде и заштите животне средине расписало је јавни позив у области сеоског туризма који се односи на унапређење економских активности кроз подршку непољопривредним активностима. Потенцијални корисници могу остварити повраћај средстава у износу од 50% за реализоване инвестиције које се односе на: подршку активностима везаним за рурални туризам, инвестиције у изградњу и/или опремање и стварање нових производа и услуга у руралним подручјима,

изградњу објеката за оснивање продајних места на газдинствима за директну продају пољопривредних и традиционалних занатских производа и сувенира у појединачном или удруженом интересу произвођача.

Према јавном позиву прихватљиви корисници су:

- Регистровано пољопривредно газдинство са активним статусом;
- Категорисано сеоско туристичко домаћинство за пружање туристичких услуга на подручју општине Чајетина;
- Подносилац пријаве мора имати пребивалиште на територији Општине Чајетина;
- Подносилац пријаве има пребивалиште у истом насељу у коме се налази објекат за обављање делатности у сеоском туризму;
- Објекат се налази изван МЗ Златибор и МЗ Чајетина;
- У 2018. години право по основу ове мере могу користити и некатегорисана сеоска домаћинства

Уз захтев се прилаже:

- Фотокопија личне карте носиоца регистрованог пољопривредног газдинства;
- Фотокопија картице из банке са бројем наменског рачуна;
- Оверен Уговор о туристичком посредовању који је склопљен са локалном туристичком организацијом, туристичком агенцијом, привредним субјектом или другим правним лицем регистрованим за обављање привредне делатности;
- Уверење из локалне пореске да је подносилац захтева измирио обавезе по основу локалних јавних прихода;

- Као доказ куповине мора приложити рачун који гласи на име и фискални рачун (готовинско плаћање) или извод и налог за плаћање оверен од стране банке, уплатница, (безготовинско плаћање), уговор за извођачем радова

- Решење о категоризацији сеоског туристичког домаћинства;
- Извод из регистра пољопривредних газдинстава о статусу газдинства за 2018, као и потврда о члановима пољопривредног газдинства за 2018.. годину који издаје Управа за трезор;
- Потврда о пријави почетка извођења радова.

- * Максимални износ подстицаја по једном газдинству у 2018. години за категорисана сеоска туристичка домаћинства износи 200.000,00 динара, а за некатегорисана домаћинства износи 100.000,00 минималан износ по рачуну/фактури 5.000,00 динара.

- * Лица до 40 година, жене носиоци пољопривредног газдинства, присутни на предавањима које организује ПД „Златиборски еко аграр“, остварују додатних 5 % подстицаја.

- * За изградњу објекта за који се подноси субвенција потребна је грађевинска дозвола, а за адаптацију објекта употребна дозвола.

- * Јавни позив ће трајати до утрошка средстава

- * Рачуни за реализовану инвестицију у оквиру ове мере се прихватају од 01. јануара 2018.

Миљко М. Радишић
Стручни сарадник
Златиборски еко аграр

Крупнија грла могу бити важан фактор приноса

Укратко шта треба знати ...

Раса је један од најважнијих фактора у производњи млека али постоје и други важни фактори који утичу на производњу ...

Крупноћа грла може бити важан фактор у производњи млека и сматра се да крупније краве намењене млечном правцу производње могу дати више млека. Повећањем телесне масе краве за 1% може се утицати и на принос млека и то за 0,7%. Од пете до седме године живота млечност код краве стагнира, а након овог периода опада. Померањем старости јунице при првом тељењу са 22 на 33 месеца повећава се млечност и то за око 50 L у лактацији.

Негативан утицај на принос млека код краве могу имати рано тељење као и обилна и неадекватна исхрана. Утицај повећања удела концентрата у сувој материји оброка у средњем делу лактације, повољно делује на дневну млечност. Због осцилација у лактацији после достизања максимума 30 до 50 дана од почетка лактације, количина млека опада све до засушења. Краве које одликује висока млечност осетљиве су на нагле промене у исхрани. Како би се задовољили сви захтеви у погледу енергије, протеина, витамина и минерала за одређену

За успешну производњу поред комбиноване исхране потребна је и довољна количина воде доброг квалитета. Недостатком воде смањује се апетит, а самим тим и млечност краве

производњу млека и млечне масти, дневна исхрана млечних краве може да буде састављена од више различитих хранива која се комбинују у оброцима. Исхрана на паши заслужна је за добијање веће количине млека по крави дневно, такође исхрана силажом, с тим што је испаша незаменљива. Комбиновањем хра-

нива свакако се може очекивати већа производња млека што се и препоручује у савременом говедарству.

Употреба кабастих хранива у комбинацији са концентратом позитивно утиче на повећање млечности. Исхрана млечних краве може садржати и само сено, али је за млечност краве повољније комбиновати ова

два хранива. Број храњења зависи од сезоне и од начина држања али постоји правило да се исхрана обавља више пута у току дана и да колико се пута врши мужа бар толико мора бити и храњења.

Успешну производњу млека подразумева и довољна количина воде доброг квалитета. Недостатком воде смањује се апетит, а самим тим и млечност краве. На сваки литар млека потребно је обезбедити до 5 литара воде.

Висока производња млека захтева да грла имају добро развијено, здраво жлездано виме које се увек мора измусти до краја. По правилу из задњих четврти вимена измузе се више млека него из предњих. При двократној мужи, ујутру се измузе више млека него при вечерњој. Повећањем броја мужа расте и количина намуженог млека. При трократној мужи количина намуженог млека је већа за 15 до 20%.

Битан фактор у производњи млека је и температура. Тако температура преко 25°C неповољно утиче на саму производњу. Разлог је смањено узимање хране, а то доводи до смањења млечности. Релативна влажност ваздуха већа од 70% изазива повећану потрошњу енергије за терморегулацију, па остаје мање енергије за производњу млека.

Смештај музних краве у сувим и чистим стајама утиче на повећање млечности јер током лежања 30% више крви циркулише кроз виме.

Светлост је такође незаобилазан фактор, а сва истраживања до сада су показала то. Истрживања су показала да у осветљеним шталама краве конзумирају више хране, него када су у мраку што је јако битно за саму млечност.

Поред наведеног, уврђено је и да се редовном и правилном негом папака као и тимарењем принос млека код краве може повећати и до 3 литара.

Производња млека је комплексан процес, а фактори утицаја на производњу се не смеју занемаривати у том процесу и једино тако можемо очекивати позитивне резултате, а производњу одрживу и исплативу.

Иван Гујаничић
стручни сарадник
Златиборски Еко аграр

Брза и ефикасна производња компоста

Компостирање је постојало као пракса у многим домаћинствима али проблем је увек био тај што је компосту требало доста времена да се припреми за употребу. Имајући овај проблем у виду пољопривредни произвођачи, нарочито повртари и расадничари, којима треба органски супстрат „сада и одмах“ нису имали времена и прилике да чекају док се маса искомпостира током вишемесечног периода.

Оног момента када је искуство оних који редовно раде са овим органским ђубривом дало своје резултате и шаблони су се почели уочавати. Примећено је да има неких правила која ако се испоштују могу омогућити јако брзу и ефикасну производњу компоста.

КОМПОСТИРАЊЕ – ПРАКТИЧНИ САВЕТИ

Ситније је боље

Материјал који се компостира и земља која се меша са њим треба да буду што ситнији. Кључ лежи у контактної површини. Што су ситније честице самим тим је контактна површина између њих већа и самим тим брже и чешће реагују међусобно. Ваља имати при руци решето са рупама већим од 1 цм у пречнику за ову намену. Уколико материјал и земља пролазе кроз ово рупе онда знајте да сте на правом путу. У суштини, ако немате такво решето знајте да ваља уситнити или самлети материјал који треба да буде компостиран.

Мешајте суво и свеже

Сува биљна материја је богата угљеником док је свежа материја богата азотом. Овако добијен компост је значајно богатији хранљивим ма-

Микроорганизми који се налазе у здравом компосту дају исти ефекат као да сте земљиште третирали микробиолошким ђубривом и још приде додајете хумус и хранљиву материју

Једноставност на делу: мешалица за компост која је сачињена од рама и бурета

теријама. Однос, у принципу, треба да буде сува+ свежа материја: земља 0.5+0.5:1 али тај однос није у камен урезан. Може се мењати по потреби и у зависности од материје која је доступна за компостирање. Кључна ствар је да се материјал који се компостира не слеже на дну гомиле јер је тежи од земље, него да буде измешан са земљом.

Величина гомиле не треба да буде већа од 1х1х1 метар. Ова величина компостне гомиле омогућује микро-

организмима који врше разградњу да функционишу у најбољим условима који се захтевају за брзу разгрању материје. Уколико имате велику количину материје која се треба разградити онда је пожељно направити више компостних гомила. Истина је да ће више гомила заузима више места на газдинству али имајте на уму да ће све то нестати за месец дана. Компостну гомилу ваља проверити свака два-три дана. Уколико је топла у средини знајте да сте постигли успех јер микроорганизми напорно раде на разградњи материје и претварање исте у квалитетно органско ђубриво.

Додајте воду по потреби

Компостна гомила треба да има структуру наквашеног сунђера. Може се десити и обрнута ситуација када ћете бит приморани да покривате гомилу да би сте је заштитили од претеране кише. Имате цираду или неку стару пластеничку фолију при руци је корисно при овом, убрзаном, начину производње компоста.

Измешајте добро!

Најбитнија ствар при производњи компоста је мешање гомиле. Правило је да при сваком мешању материјал који је био унутар гомиле сада буде споља и обрнуто. Мешање се може извршити ручно уз помоћ виле или грабуље. Уколико имате више гомила у обзир долази употреба мешалице за бетон или мешалице за компост. Мешањем се повећава проток ваздуха кроз гомилу и спречава појава штетних микроорганизама који могу да упропасте крајњи производ или, још горе, заразе биљке које треба да обитавају у будућем хранљивом супстрату.

Пратећи ова правила моћи ћете да убрзате компостирање отпадака и омогућите истрошеној земљи да се обнови. Микроорганизми који се налазе у здравом компосту дају исти ефекат као да сте земљиште третирали микробиолошким ђубривом и још приде додајете хумус и хранљиву материју. За појачану количину хранљиве материје можете додати и глисте у гомилу. Рад глиста ће додатно појачати хранљиву вредност компоста и омогућити лакше проветравање путем бушења тунела кроз гомилу.

Технологија производње компоста је добила на значају у последње време захваљујући жељи људи да га-

Једно решето овог типа је довољно да обави посао и лако га је набавити

је и једу здраву храну и уз то се решавају кухињског отпада, корова и жетвених остатака тако да их не бацају него да их користе на продуктиван начин.

Уколико ову чињеницу имамо на уму намећу се питања: Да ли су корови штетне биљке? Да ли су отпацки стварно отпацки? Компостирање доказује супротно.

Извор: ratarstvo.net

Величина гомиле не треба да буде већа од 1х1х1 метар